

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till
lagar om ändring av lagen om kommunala pensioner, 3 §
lagen om införande av lagen om kommunala pensioner
och lagen om statens pensioner**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om kommunala pensioner och lagen om statens pensioner ändras. Syftet med propositionen är att förbättra nivån på invalidpensionen för personer som blir arbetsförmögna som unga samt att förhindra att pensionen minskar då invalidpensionen omvandlas till ålderspension.

Nivån på invalidpensionen förbättras genom att man höjer tillväxtprocenten för pensionen för den återstående tiden av tiden från att personen insjuknat tills pensionsåldern uppnås i åldern 50—63 och höjer beloppet av den engångsförhöjning som görs i invalidpensionerna. Dessutom beaktas studier som leder till examen och vård av barn yngre än tre år med stöd för hemvård som faktorer som höjer förtjänstnivån för den återstående tiden.

Tillämpningen av livslängdskoefficienten ändras i fråga om invalidpensioner på så sätt att koefficienten inte alls tillämpas på invalidpensioner som börjat före år 2010 och från och med år 2010 tillämpas i lindrigare form då invalidpensionen börjar.

Dessutom föreslås det att den nedre åldersgränsen för deltidspension höjs till 60 år och att pensionstillväxt på basis av inkomstbortfall vid deltidspension slopas. Ändringarna i deltidspensionen gäller dem som är födda år 1953 eller senare. Det föreslås att intjänandet av arbetspension under alterneringsledighet ändras så att pension tjänas in på det belopp som utgör av 55 procent av den förtjänst som alterneringsersättningen grundar sig på.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2010. De ändringar som gäller deltidspension är dock avsedda att träda i kraft den 1 januari 2011.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÄN MOTIVERING	3
1 NULÄGE	3
1.1 Lagstiftning och praxis	3
Livslängdskoefficienten	3
Invalidpensionens tillväxt för återstående tid och engångsförhöjning av invalidpen- sion	4
Famijepension	4
Deltidspension och pensionstillväxt under alterneringsledighet	4
1.2 Bedömning av nuläget	5
2 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	6
2.1 Målsättning	6
2.2 Alternativa realiseringsätt	6
2.3 De viktigaste förslagen	7
Livslängdskoefficienten	7
Delen för återstående tid i fråga om invalidpensionen	7
Engångsförhöjning	8
Famijepension	8
Deltidspension	9
Pensionstillväxt under alterneringsledighet	9
3 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	9
3.1 Ekonomiska konsekvenser	9
3.2 Konsekvenser i fråga om pensionstagarnas ställning	10
3.3 Konsekvenser för jämställdhet mellan könen	12
4 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	13
5 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER	13
DETALJMOTIVERING	14
1 LAGFÖRSLAG	14
1.1 Lag om ändring av lagen om kommunala pensioner	14
1.2 Lag om ändring av 3 § lagen om införande av lagen om kommunala pensioner	16
1.3 Lag om ändring av lagen om statens pensioner	16
2 IKRAFTTRÄDANDE	20
3 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	21
LAGFÖRSLAG	23
Lag om ändring av lagen om kommunala pensioner	23
Lag om ändring av 3 § lagen om införande av lagen om kommunala pensioner ...	27
Lag om ändring av lagen om statens pensioner	28
BILAGA	31
PARALLELLTEXT	31
Lag om ändring av lagen om kommunala pensioner	31
Lag om ändring av 3 § lagen om införande av lagen om kommunala pensioner ...	41
Lag om ändring av lagen om statens pensioner	42

ALLMÄN MOTIVERING

1 Nuläge

1.1 Lagstiftning och praxis

Syftet med det lagstadgade arbetspensions-systemet är att trygga försörjningen för en tidigare förvärvsarbetande person vid arbets- oförmåga eller ålderdom eller då en familje- försörjare har avlidit. Enligt statsminister Vanhanens andra regeringsprogram utgörs grunden och målsättningen för en hållbar pensionspolitik av ekonomisk tillväxt, all- mänt förtroende för systemets hållbarhet, rättvisa för alla generationer och strävanden att få människor att orka längre i arbetslivet.

Vid ingången av 2005 trädde en omfattande arbetspensionsreform i kraft. Ålderspensionen blev flexibel för åldern 63—68 och grunderna för hur pensionslönen beräknas ändrades. Arbetspensionen beräknas numera på basis av inkomsterna under den försäkrades hela yrkesbana och inte som tidigare på basis av varje enskilt anställningsförhållande. Pension intjänas nu enligt inkomsterna från varje anställningsförhållande i åldern 18—68 år. Nuförtiden intjänas pension motsvarande 1,5 procent av årsinkomsten fram till en ålder av 53 år, 1,9 procent vid 53—62 års ålder och 4,5 procent vid 63—68 års ålder. Intjänandet enligt ålder är avsett att sporra till att fortsätta arbeta. Pension intjänas också under vissa villkor för de förtjänster som sociala förmåner grundar sig på samt för studietid som lett till examen.

Livslängdskoefficienten

Ett av de viktigaste målen med reformen år 2005 var att höja pensioneringsåldern med 2—3 år på lång sikt, vilket tryggar arbetspen- sionsskyddets hållbarhet. Dessutom var av- sikten att anpassa pensionssystemet till ök- ningen av den genomsnittliga livslängden. Av denna anledning tog man i bruk en livs- längdskoefficient som i enlighet med hur den förväntade livslängden ändras ska reglera

pensionsutgiften och nivån på pensioner som inleds. Avsikten är att arbetstagare genom att arbeta längre ska kunna kompensera den minskande inverkan som livslängdskoeffici- enten har på pensionen.

Enligt 73 § i lagen om kommunala pensio- ner (549/2003; KomPL) och 72 § i lagen om statens pensioner (1295/2006; StPL) ska pen- sionsskyddet från och med år 2009 anpassas till förändringen i den förväntade medellivs- längden genom att pensionen, när ålderspensionen börjar, omvandlas med den livs- längdskoefficient som fastställts för det år under vilket arbetstagaren fyllde 62 år. Livs- längdskoefficienten tillämpas på invalidpen- sioner då invalidpensionen omvandlas till ål- derspension när den försäkrade fyller 63 år. Livslängdskoefficienten tillämpas också på efterlevandepension då denna minskas på ba- sis av den efterlevande makens egna inkomster.

Social- och hälsovårdsministeriet utfärdar årligen genom förordning bestämmelser om livslängdskoefficienten senast en månad före ingången av det kalenderår från och med vil- ket den tillämpas. I 83 § i lagen om pension för arbetstagare (395/2006) föreskrivs om fastställande av livslängdskoefficienten. Livslängdskoefficienten bestäms så att kapi- talvärdet för den pension som omvandlats med koefficienten är detsamma som kapital- värdet för den icke-omvandlade pensionen basåret 2009. När kapitalvärdet räknas ut an- vänds en räntesats på två procent samt döds- risktalen enligt Statistikcentralens tillgängli- ga dödlighetsstatistik för vart och ett av de fem senaste åren.

Livslängdskoefficienten bestäms skilt för varje födelseårsklass för det år då personer i respektive födelseårsklass fyller 62 år. Koef- ficienten bestämdes för första gången för basåret 2009, då personer födda år 1947 fyl- ler 62 år. En livslängdskoefficient som avvi- ker från grundvärdet bestäms första gången år 2009 för år 2010. Den första födelseårs- klassen vars pension i praktiken påverkas av

livslängdskoefficienten är personer födda 1948.

Invalidpensionens tillväxt för återstående tid och engångsförhöjning av invalidpension

Vid beräkning av invalidpensionen är tillväxtprocenten för återstående tid fram till 50 års ålder 1,5 och vid 50—63 års ålder 1,3. Tiden för stöd för vård i hemmet och studier som leder till examen räknas inte med i den återstående tiden. För denna tid intjänas dock en förmån som kan likställas med pension som staten finansierar och som beviljas i samband med annat arbetspensionsskydd (lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier 644/2003, StPEL). En förutsättning för erhållande av pension för återstående tid är att arbetstagaren under de tio kalenderår som föregick det år under vilket arbetsoförmågan började har haft sammanlagt minst 14 979,51 euro enligt nivån år 2009 i arbetsinkomster enligt arbetspensionslagarna.

Invalidpensionen och den familjepension som baserar sig på den höjs som en engångsförhöjning då det har gått fem kalenderår efter att pensionen började. Engångsförhöjningen togs i bruk genom reformen år 2005 och syftet med den är att kompensera konsekvenserna av de indexändringar som gjorts i pensionerna. Engångsförhöjningen är 21 procent om personen vid ingången av förhöjningsåret är högst 26 år och sjunker med 0,7 procentenheter för varje levnadsår, varför förhöjningen inte görs för en person som börjat sin pensionstid vid över 50 års ålder. Förhöjningen görs första gången år 2010 och gäller också invalidpensioner som börjat före år 2005.

Familjepension

En arbetstagares förmånstagare har rätt till familjepension efter förmånslåtarens död. Familjepensionen bestäms på basis av förmånslåtarens ålderspension eller på basis av den fulla invalidpension som förmånslåtarens skulle ha fått om han eller hon blivit arbetsoförmögen vid tidpunkten för dödsfallet. Livslängdskoefficientens inverkan räknas

bort från förmånslåtarens ålderspension innan familjepensionen beräknas.

Efterlevandepensionens belopp är högst hälften av förmånslåtarens pension. Efterlevandepensionen minskas på basis av den efterlevande makens egen pension vanligen antingen enligt den kalkylerade egna pensionen eller enligt den egna pension som betalas ut. Avdraget görs genast för pensionstagare, och för personer som är i arbetslivet sex månader efter begynnelsepensionen eller när det yngsta barnet fyller 18 år.

Livslängdskoefficienten inverkar inte alls på familjepensionen då den efterlevande maken ännu ska försörja minderåriga barn. Livslängdskoefficienten tillämpas på efterlevandepensionen först när den minskas. Grunden för avdraget är förmånslåtarens pension, men det är dock högst 774,43 eller minst 387,13 euro (nivån år 2009). När familjepensionen räknas ut, räknas livslängdskoefficientens inverkan först bort från förmånslåtarens ålderspension så att koefficienten inte tillämpas två gånger.

Deltidspension och pensionstillväxt under alterneringsledighet

Arbetstagaren har rätt till deltidspension vid 58—67 års ålder. Enligt övergångsbestämmelserna är den övre åldersgränsen för deltidspension 65 år för personer födda 1946 och tidigare. En förutsättning för att få deltidspension är dessutom övergång från heltidsarbete till deltidsarbete, en lång arbetshistoria och en inkomstminskning.

Under deltidspensionstiden intjänas pension både av inkomsten av deltidsarbetet och av det inkomstbortfall som räknas ut då deltidspensionen inleds och som utgör skillnaden mellan den stabiliserade inkomsten och inkomsten av deltidsarbetet. Vid övergång till ålderspension inflyter pension av inkomstbortfallet motsvarande 0,75 procent och vid övergång till invalidpension motsvarande 1,5 procent. Av det arbete som utförts under deltidspensionen tillväxer pensionen enligt tillväxtprocentsatser enligt ålder.

Pensionen tillväxer också under alterneringsledighet. När pensionen för tiden för alterneringsledighet räknas ut används som grund den inkomst som utgjort grunden för

alterneringsersättningen. Av den räknas 75 procent som inkomst som berättigar till pension varav pensionen tillväxer med 1,5 procent per år oberoende av ålder.

1.2 Bedömning av nuläget

I sitt betänkande (ShUB 58/2002 rd) i samband med regeringens proposition med förslag till ändring av pensionslagstiftningen (RP 242/2002 rd) konstaterar social- och hälsovårdsutskottet följande: "Innan livslängdskoefficienten börjar tillämpas fullt ut är det nödvändigt att utreda särskilt om de faktorer som nu talar för koefficienten haft förväntad effekt och om det därmed finns adekvata grunder för att fortsätta att tillämpa koefficienten." Den förväntade medellivslängden har enligt de senaste prognoserna ökat t.o.m. snabbare än man beräknade då pensionsreformen planerades, varför det fortfarande är motiverat att ta koefficienten i bruk. Enligt statistiken verkar dödligheten minska i synnerhet i de äldre åldersklasserna.

Livslängdskoefficienten tillämpas på invalidpensioner i det skede då pensionen ändras till ålderspension då pensionstagaren är 63 år. I praktiken innebär detta att en persons pensionsnivå sjunker då invalidpensionen övergår i ålderspension. Hur stor minskningen är, beror på personens födelseår och den livslängdskoefficient som enligt det ska tillämpas. I det första skedet av tillämpningen av koefficienten är minskningen mindre och växer då koefficienten ändras. Det att pensionsnivån ändras mitt under pensionstiden försvårar planeringen av pensionstagarens ekonomi, eftersom den inkomstnivå pensionstagaren vant sig vid sjunker när pensionsformen ändras.

De som fått invalidpension kan inte förlänga sin arbetskarriär på samma sätt som andra. Ökningen av den förväntade medellivslängden gäller emellertid även dem. Det kan inte heller beslutas att invalidpensionen inte alls ska omfattas av livslängdskoefficienten av den orsaken att det skulle innebära att invalidpension som börjar då pensionstagaren är nära åldern för ålderspension blir förmånligare än en ålderspension. Det skulle

inom pensionssystemet ge upphov till styrefekter som gynnar invalidpensionen.

Avsikten med familjepensionen är att ersätta den förvärvsinkomst som faller bort på grund av förmånslåtarens dödsfall och familjepensionen beräknas i princip på basis av förmånslåtarens pension. Livslängdskoefficienten tillämpas enligt den gällande lagstiftningen på efterlevandepensioner i det skede då efterlevandepensionen minskas på grund av den efterlevande makens egen arbetspension. Innan efterlevandepensionen minskas kan familjepensionen på grund av livslängdskoefficientens inverkan vara större än förmånslåtarens pension skulle ha varit, eftersom livslängdskoefficientens inverkan har dragits av från den pension som familjepensionen grundar sig på och livslängdskoefficienten för efterlevandepensionen ännu inte har tillämpats. Dessutom bestäms koefficienten enligt det år då efterlevandepensionen minskar, vilket kan vara flera år efter förmånslåtarens död. Då kan den livslängdskoefficient som tillämpas på efterlevandepensionen vara avsevärt högre än livslängdskoefficienten enligt den tidpunkt då förmånslåtarens skulle gå i pension eller den koefficient som ska tillämpas på den efterlevande makens egen pension.

Arbetspensionen för dem som fått invalidpension har enligt utredningar utvecklats långsammare än andra pensioner (Alkanen den työkyvyttömyyseläkkeiden taso, Eläketurvakeskuksen katsauksia 2008:5). Den viktigaste orsaken till att genomsnittspensionen sjönk i mitten av 1990-talet är att antalet personer som gick i heffektiv pension, dvs. pension som innefattar pensionsdelen för återstående tid, sjönk efter recessionsåren. De sista anställningsförhållandena för en betydande andel av dem som fått invalidpension pågick i början av 1990-talet. Lagstiftningsändringarna, genom vilka fastställandet av invalidpensioner ändrades från och med mitten av 1990-talet, har delvis också sänkt nivån på invalidpensionen i synnerhet hos unga pensionstagare, men dessa ändringars genomsnittliga vikt har hittills dock varit liten, eftersom största delen av invalidpensionstagarna hör till de äldsta åldersklasserna.

2 Målsättning och de viktigaste förslagen

2.1 Målsättning

Syftet med de föreslagna ändringarna är att förbättra nivån på invalidpensionen för personer som blir arbetsoförmögna som unga samt förhindra att pensionen minskar då invalidpensionen omvandlas till ålderspension. Dessutom är ett syfte att nivån på invalidpensioner som inleds då pensionstagaren är nära åldern för ålderspension inte i någon betydande grad ska skilja sig från nivån på den pension som pensionstagaren skulle ha fått om han eller hon fortsatt arbeta fram till ålderspensionsåldern. Ett syfte är också att man genom ändringarna i pensionstillväxt på grundval av deltidspension och altemneringsledighet ska kunna kontrollera ökningen av pensionsutgifterna.

Den sänkande effekt som livslängdskoefficienten har på pensionsnivån kan tekniskt lindras på flera olika sätt. Metoden ska väljas så att flera syften kan samordnas. För det första bör arbetspensionsskyddet för dem som får invalidpension som unga vara på en skälig nivå. För det andra får nivån på invalidpension som inleds när pensionstagaren är nära åldern för ålderspension inte vara högre än pensionsnivån för dem som fortsätter arbeta fram till ålderspensionsåldern.

2.2 Alternativa realiseringsätt

Då livslängden ökar och livslängdskoefficientens inverkan därigenom ökar, blir det en utmanande uppgift att förverkliga invalidpensionsbestämmelserna så att de samtidigt ger de unga en tillräcklig pensionsnivå som inte på tröskeln till pensionsåldern överstiger den nivån på ålderspension enligt dagens bestämmelser som inleds vid 63 år och som tillräckligt ska sporra arbetstagaren att vilja fortsätta arbeta. Den föreslagna modellen för att lösa denna fråga kan relativt väl, och bättre än de andra alternativ som granskats, förverkliga de ovan nämnda syftena.

Enligt propositionen ska livslängdskoefficienten alltid tillämpas redan från invalidpensionens början. Den tillämpas bara på den intjänade delen av pensionen, inte på pen-

sionsdelen för återstående tid. På så sätt är livslängdskoefficientens inverkan på pensionen mindre ju yngre en person är då han eller hon får pension. Nivån på invalidpensionen förbättras samtidigt genom att tillväxtprocenten och tillväxtinkomsten för återstående tid samt engångsförhöjningen höjs.

En alternativ modell där livslängdskoefficienten tillämpas i minskad grad först efter invalidpension då ålderspensionen börjar skulle leda till att pensionens belopp skulle ändra då ålderspensionen börjar. Detta skulle i sin tur innebära att den etablerade inkomstnivån sjunker. Det är viktigt för förmånstagaren att beloppet av en långvarig förmån kan förutsägas och att det inte ändras.

Det är emellertid inte möjligt att helt låta bli att tillämpa livslängdskoefficienten på invalidpensionerna och de ålderspensioner som beviljas efter dem, eftersom det bör ge bättre pensionsskydd om man fortsätter arbeta. Även om ett syfte med livslängdskoefficienten är att förlänga arbetskarriären, är avsikten också att dämpa ökningen av pensionsutgifter till följd av ökad livslängd. Också hos dem som fått invalidpension har livslängden ökat de senaste åren i enlighet med den allmänna ökningen av livslängden, varför livslängdsökningen måste inverka även på invalidpensionerna och de ålderspensioner som beviljas efter dem.

Invalidpensionen bör sammanbindas med det övriga arbetspensionsskyddet och dess beräkningssätt får inte i någon väsentlig grad skilja sig från övrigt pensionsskydd. Det är inte ändamålsenligt att på något annat sätt än det som beskrivs i propositionen förbättra nivån på den invalidpension som betalas inom ramen för arbetspensionssystemet. Arbetspensionsskyddets nivå påverkas av tillväxtprocentsatserna för återstående tid, de inkomster som pensionen för återstående tid grundar sig på samt den ålder fram till vilken pensionen för återstående tid räknas. Det föreslås att tillväxtprocenten höjs på så sätt att den ändå inte i någon situation överstiger den pension som intjänas genom arbete. När det gäller inkomsterna föreslås en förbättring för studietid och tid för vård av barn, vilka inte ännu enligt den gällande lagen beaktas i inkomsten för återstående tid. Slutåldern för återstående tid kan vara högst åldern då man

får ålderspension. Annars skulle invalidpension som börjar när en person är nära ålderspensionsåldern bli högre än den pension som betalas efter en fullständig arbetskarriär.

2.3 De viktigaste förslagen

Livslängdskoefficienten

Tillämpningen av livslängdskoefficienten får inte leda till att den pension som betalas ut minskar mitt under tiden med pension. Av denna anledning föreslås det att livslängdskoefficienten ska tillämpas i en lindrigare form än för närvarande på invalidpensionen redan då den börjar.

Invalidpensionen består i princip av två delar: den del av pensionen som intjänats före personen insjuknade och den pensionsdel som beräknas på basis av den tid som är kvar till pensionsåldern, dvs. återstående tid. Det föreslås att livslängdskoefficienten endast tillämpas på den redan intjänade delen av invalidpensionen, men inte på pensionsdelen för återstående tid. Livslängdskoefficientens inverkan på pensionstagarens arbetspension är mindre ju yngre pensionstagare det är fråga om, eftersom andelen intjänad pension i allmänhet är liten hos yngre pensionstagare.

Enligt propositionen ska livslängdskoefficienten beaktas då invalidpensionens begynnelsebelopp beräknas genom att koefficienten för 62-åringar, som fastställts för det år då arbetsoförmågan började, tillämpas på den intjänade pensionsdelen. Effekten av den koefficient som tillämpas är då mindre än effekten av en livslängdskoefficient som fastställs enligt personens födelseår. Dessutom skulle livslängdskoefficienten inverka med desto större vikt inom arbetspensionen ju större andel av hela pensionen utgörs av den intjänade pensionsdelen. Eftersom en ung persons intjänade pensionsdel i allmänhet är liten, skulle verkningen vara liten hos en person som blivit arbetsoförmögen som ung. Personer som blivit arbetsoförmögna nära ålderspensionsåldern skulle ha nästan samma koefficient som en person som direkt får ålderspension.

Enligt förslaget justeras inte pensionsbeloppet längre med en livslängdskoefficient då invalidpensionen omvandlas till ålderspen-

sion. Detta innebär att beräkningssättet för invalidpensioner och samtidigt alla förmåner som räknas ut på samma sätt som invalidpensioner ändras så att det bättre kan bindas till ålderspensionerna.

Dessutom föreslås det att livslängdskoefficienten börjar inverka först vid sådana invalidpensioner i fråga om vilka pensionsfallet har inträffat år 2010 eller senare. Enligt gällande lag tillämpas inte livslängdskoefficienten om invalidpensionsfallet har inträffat före år 2006. Detta skydd föreslås fortsätta gälla fram till år 2010, eftersom de lagändringar som höjer nivån på invalidpensionen träder i kraft vid samma tidpunkt.

Delen för återstående tid i fråga om invalidpensionen

För att höja nivån på invalidpensionen föreslås det att tillväxtprocenten för återstående tid ändras till 1,5 procent fram till 63 års ålder. Genom ändringen höjs nivån på alla invalidpensioner som innehåller en del för återstående tid, men mest påverkas pensionerna för personer som blir arbetsoförmögna medan de är under 50 år. Förslaget förenklar också beräkningen av den återstående tiden. För arbete tjänar man fortfarande in mera pension för tiden efter att man fyllt 53.

Pensionsdelen för återstående tid inom invalidpensionen beräknas i huvudsak på basis av förtjänsterna under de fem sista åren före insjuknandet. För personer som blivit arbetsoförmögna som unga ingår ofta studietid eller tid för vård av barn i denna tid på fem år, vilket försvagar de ungas invalidpensionskydd. Avsikten med återstående tid är att ersätta den pensionstillväxt som personen skulle ha fått om han eller hon inte blivit arbetsoförmögen. Därför föreslås det att tid för studier som leder till examen och tid med stöd för vård i hemmet av barn yngre än tre år också ska beaktas då inkomsten för återstående tid beräknas på motsvarande sätt som i fråga om tid då en person får grunddagpension enligt utkomstskyddet för arbetslösa. Beaktandet av dessa tidsperioder höjer inkomstnivån för återstående tid så att den är nära den nivå den skulle ha haft om personen inte blivit arbetsoförmögen.

Engångsförhöjning

För att förbättra invalidpensionernas nivå föreslås det att den engångsförhöjning som tillämpas på invalidpensioner höjs. Förhöjningsprocenten är 25 om arbetstagaren vid ingången av året för förhöjningen är högst 31 år. Förhöjningsprocenten sjunker med en procentenhet för varje levnadsår och upphör vid samma ålder som för närvarande. Denna ändring förbättrar pensionsskyddet i synnerhet för dem som blir arbetsoförmögna som unga.

Familjepension

Den föreslagna modellen med livslängdskoefficient leder till att den livslängdskoefficient som används i fråga om familjepensioner måste ändras. Även om modellens tekniska enkelhet och tydlighet är en betydande faktor vid den ändring av livslängdskoefficienten inom familjepensionen som beskrivs i propositionen, förverkligar den föreslagna modellen med livslängdskoefficient för familjepensionen också på ett rättvisare sätt livslängdskoefficientens inverkan på majoriteten av förmånstagarna. I synnerhet för äldre efterlevande makar lindras eller bortfaller livslängdskoefficientens sänkande effekt på efterlevandepensionen. För yngre efterlevande och barn kompenseras ändringen av livslängdskoefficienten genom förbättringarna av invalidpensionens nivå. Om den nuvarande modellen bevaras som den är medan ändringar görs i andra pensioner, försvårar det märkbart systemets funktion och leder till inkonsekvenser som gör pensionssystemet mera komplicerat.

Enligt propositionen slopas inte livslängdskoefficienten då familjepensionen beräknas på nuvarande sätt, utan familjepensionen räknas ut direkt utgående från den pension som förmånslåtarens enligt arbetspensionslagarna faktiskt fick vid tidpunkten för dödsfallet. Då familjepensionen beräknas har livslängdskoefficienten alltså beaktats i förmånslåtarens pension, och familjepensionen justeras efter detta inte med någon annan livslängdskoefficient. Detta höjer i synnerhet efterlevandepensionens nivå för äldre efterlevande jämfört med nivån enligt gällande lag.

Förmånslåtarens livslängdskoefficient sänker familjepensionen med koefficienten enligt förmånslåtarens pensioneringsålder eller högst en ålder på 62 år och inte med en livslängdskoefficient för den tidpunkt då efterlevandepensionen minskas. Detta innebär att efterlevandepensionen höjs.

Eftersom makar oftast är relativt jämnåriga skulle det vara skäligare och lindrigare med avseende på den efterlevande makens pensionsbelopp att använda förmånslåtarens livslängdskoefficient. Om man som grund för familjepensionen skulle använda en livslängdskoefficient som beräknats för den äldre personen, skulle familjepensionens belopp vara större än enligt den gällande lagen. Eftersom familjepensionen grundar sig på den pension förmånslåtarens skulle ha fått inverkar livslängdskoefficienten också på barnpension. Barnpensionens belopp skulle dock stiga på grund av de förbättringar som samtidigt görs i invalidpensionen. På så sätt blir fastställandet av familjepensionen också klarare, eftersom den då alltid grundar sig på den pension som skulle betalas till förmånslåtarens.

Ändringarna gällande livslängdskoefficienten avses träda i kraft vid ingången av 2010. Livslängdskoefficienten tillämpas inte på familjepensioner som betalas ut redan nu. Enligt förslaget ska livslängdskoefficienten tillämpas på sådana familjepensioner där pensionsfallet inträffar år 2010 eller senare och där livslängdskoefficienten har tillämpats eller ska tillämpas på förmånslåtarens egen pension.

Dessutom föreslås det att genomförandet i samband med engångsförhöjningen inom familjepensionen ska förenklas, så att engångsförhöjningen kopplas direkt till en löpande familjepension, utan att den löpande familjepensionen måste beräknas helt och hållet på nytt vid tidpunkten för engångsförhöjningen. Ändringen förverkligar också bättre än för närvarande principen om att engångsförhöjningen ska kompensera en indexförsämring som endast realiserar i pension som betalas ut.

Till följd av lindringen av livslängdskoefficientens effekt ökar kostnaderna för familjepensionen en aning jämfört med den gällande lagen. En motsvarande kostnadsinbesparing

kan uppnås genom att man ändrar gränsbeloppet vid minskningen av efterlevandepensionen till 596 euro på 2009 års indexnivå. Efterlevandepensionen minskas om den efterlevande makens egen arbetspension överskrider denna gräns. Om den efterlevande makens egen arbetspension är lägre än denna gräns, sänks inte efterlevandepensionen alls.

Ett enda gränsbelopp i stället för nuvarande två gör samtidigt lagstiftningen tydligare genom att fastställandet av pensionen blir mera lättförståeligt. Ändringen förenklar också verkställandet av lagarna. Införandet av en enda gräns förbättrar ställningen för efterlevande makar med små inkomster, medan efterlevandepensionen för efterlevande makar med högre inkomster minskar en aning jämfört med pensionsnivån enligt den gällande lagen.

Deltidspension

Som ett sätt att kontrollera pensionsutgifterna föreslås det att åldersgränsen för deltidspension höjs till 60 år. Detta gäller personer som är födda 1953 och senare. Dessutom slopas bestämmelserna om pensionstillväxt på basis av inkomstbortfall. Efter detta består ålderspensionen av pension som intjänats fram till deltidspensionens början och pension som intjänats under deltidsarbetet.

Pensionstillväxt under alterneringsledighet

Vid arbets- och näringsministeriet bereds en regeringsproposition för permanentning av lagen om alterneringsledighet. Avsikten är att lagändringen ska träda i kraft den 1 januari 2010. Från och med samma tidpunkt ändras pensionstillväxtbeloppet av de inkomster som alterneringsersättningen grundar sig på så att en bättre pension inte fås under alterneringsledighet än t.ex. under en sjukledighet på grund av förlorad arbetsförmåga.

Det föreslås i propositionen att pensionen tillväxer med 55 procent i stället för nuvarande 75 procent av den lön som utgör grunden för alterneringsersättningen. Den föreslagna ändringen minskar beloppet av de in-

komster som beaktas och därmed också den pension som tillväxer under alterneringsledighet. I praktiken försvagar minskningen emellertid inte märkbart den ifrågasatt personens pensionsbelopp, eftersom alterneringsledigheten varar högst ett år.

3 Propositionens konsekvenser

3.1 Ekonomiska konsekvenser

Ändringarna avses träda i kraft på så sätt att de förslag som gäller livslängdskoefficienten, invalidpensionen och familjepensionen tillämpas på pensionsfall som inträffar år 2010 eller senare och vad gäller deltidspensionen från och med år 2011. Vid utarbetandet av kalkylerna har ändringarna inte ansetts ha någon inverkan på invalidpensionernas begynnelsefrekvenser eller på sysselsättningsgraden. Vid bedömningen av utgiftseffekterna har man beaktat att de arbetsoförmögna dödlighet överskrider befolkningens genomsnittliga dödlighet och att den pension som intjänats och inkomsten för den återstående tiden är lägre för personer som får invalidpension än för dem som fortsätter arbeta. Dessa faktorer accentueras hos personer som blir arbetsoförmögna som unga.

Enligt förslaget om deltidspensioner ska åldersgränsen för deltidspension bli 60 år i stället för gällande 58 år och inkomstbortfallet vid intjänandet av pension slopas. Dessa ändringar träder i kraft på så sätt att de nya bestämmelserna tillämpas på personer som är födda år 1953 och senare. Det att inkomstbortfallet vid intjänandet av pension slopas har inte beräknats inverka på deltidspensionens popularitet. Enligt kalkylerna påverkas dock inte antalet som får invalidpension av att deltidspensionen för personer under 60 år slopas.

Konsekvenserna för pensionsutgifterna varierar något inom KomPL och StPL. Detta beror på personalens varierande struktur. Den personal som omfattas av StPL håller dessutom på att minska och konsekvenserna av ändringarna i förhållande till lönerna blir således större inom StPL.

Tabell 1: Förslagets konsekvenser för pensionsutgifterna, KomPL

KomPL	2015	2020	2025	2035	2055
Konsekvenser för arbetspensionsutgifterna (milj. €)*	-12	-6	5	30	65
- Invalidpension och familjepension	7	19	35	70	131
- Deltidspension	-19	-25	-30	-40	-66
Inverkan på lönesumman (milj. €)*	31	30	33	38	54
Inverkan i procent av lönerna	-0.14	-0.10	-0.04	0.07	0.16

*2008 års belopp

Tabell 2: Förslagets konsekvenser för pensionsutgifterna, StPL

StPL	2015	2020	2025	2035	2055
Konsekvenser för arbetspensionsutgifterna (milj. €)*	4	4	9	14	20
- Invalidpension och familjepension	4	9	15	26	30
- Deltidspension	0	-5	-6	-12	-10
Inverkan på lönesumman (milj. €)*	3	5	3	11	16
Inverkan i procent av lönerna	-0.06	-0.06	-0.13	0.20	0.21

*2008 års belopp

Ändringarnas inverkan på kapitalvärdet av de pensioner som inleds som invalidpensioner är i medeltal 6—7 procent under det kommande decenniet. Ändringarna har större inverkan på pensioner som inleds inom den närmaste framtiden än på pensioner som inleds senare.

3.2 Konsekvenser i fråga om pensionstagarernas ställning

De förmånskonsekvenser av lagändringsförslagen som hänför sig till livslängdskoefficienten och invalidpensionsnivån är bl.a. beroende av personens födelseår och ålder vid pensionens början samt av om pensionens början, ålderspensionens begynnelsepunkt eller inkomsterna under hela pensions tiden granskas. Den slutliga inverkan på pensionsinkomsterna under personens levnadslöpp beror också på livslängden.

Livslängdskoefficienten tillämpas inte på invalidpensioner där pensionsfallet inträffar före år 2010. Livslängdskoefficienten tillämpas alltså inte alls på pensionerna för dem som redan nu får invalidpension. Däremot gäller förbättrandet av engångsförhöjningen

av invalidpensionen också dem som redan får pension, om engångsförhöjningen annars ska tillämpas.

Med undantag för ändringen av livslängdskoefficientens tillämpning höjs förmånsnivån på grund av de föreslagna ändringarna i invalidpensionen. Förmånsnivån ökar av höjningen av engångsförhöjningsprocenten för invalidpension, höjningen av tillväxten för återstående tid, tillämpningen av livslängdskoefficienten endast på andelen intjänad pension samt beaktandet av studietid och tid för vård av barn vid beräkningen av inkomsten för återstående tid. Även om ändringen av tillämpningstidpunkten för livslängdskoefficienten sänker invalidpensionens nivå, ökar den dock ålderspensionens nivå jämfört med nivån enligt gällande lag, eftersom den äldre kohortens livslängdskoefficient ska tillämpas. I fråga om pensioner som inleds inom en nära framtid är också invalidpensionens nivå högre än enligt gällande lag, eftersom ökningen av tillväxten för återstående tid genast träder i kraft fullvärdigt, medan livslängdskoefficientens sänkande inverkan på invalidpensionen sker gradvis med tiden.

Eftersom ändringarna ökar den återstående tidens betydelse, ökar förmånsnivån i regel hos unga personer som redan har hunnit befästa sin ställning i arbetslivet. Det finns dock få unga som redan är etablerade i arbetslivet och blir arbetsoförmögna. Detta minskar ändringarnas inverkan på den genomsnittliga förmånsnivån och pensionsutgiften. Ändringen av engångsförhöjningen höjer nivån på både den intjänade pensionen och pensionen för återstående tid, om pensionen börjar löpa när en person är 50 år eller yngre.

Då det gäller personer som är nära pensionsåldern är den livslängdskoefficient som ska tillämpas på invalidpensionen nästan lika stor som för dem som går i ålderspension. Livslängdskoefficienten ska dock endast tillämpas på den intjänade pensionen, vilket minskar livslängdskoefficientens betydelse jämfört med nu. Dessutom är livslängdskoefficienten en aning lindrigare för en person som blir arbetsoförmögen före det år då han eller hon fyller 62 än för den som fortsätter arbeta fram till ålderspensionen. Också äldre personers invalidpensionsnivå förbättras då tillväxtprocenten för återstående tid ändras till 1,5 i stället för 1,3. Den totala inverkan på invalidpensionens nivå under de närmaste åren är antingen positiv eller neutral, men med tiden då livslängdskoefficientens värde sjunker kan pensionsnivån bli mindre än för närvarande. Å andra sidan är ålderspensionens nivå högre än enligt den gällande lagen, varför konsekvenserna för pensionsinkomsterna under en persons levnadslopp i huvudsak är positiva.

Även om reformen höjer den genomsnittliga förmånsnivån, kan förmånsnivån i vissa fall också sjunka jämfört med den förmån som beräknas enligt den gällande lagen. Till exempel för en sådan person över 50 år som går i pension och vars pension inte innefattar en del för återstående tid blir pensionsnivån lägre än den pension som räknas ut enligt den gällande lagen. Också i detta fall stiger ålderspensionen jämfört med pensionen enligt gällande lag, eftersom livslängdskoefficienten för den yngre kohorten ska tillämpas, men invalidpensionen minskar så att helhetsinverkan är negativ i förhållande till pen-

sionsnivån beräknad enligt den gällande lagen.

Studiestöd och stöd för vård i hemmet ska beaktas som inkomster för återstående tid i enlighet med en viss fast lönegrund. Hos personer som blir arbetsoförmögna som unga understiger utbildningsnivån befolkningens genomsnittliga utbildningsnivå, vilket minskar betydelsen av beaktandet av studieperioder för den genomsnittliga förmånsnivån. För vissa individer har studietid och tid för vård av barn dock en avsevärd betydelse för pensionsnivån. På individnivå höjs förmånsnivån då studietid och tid för vård av barn räknas med i inkomsten för återstående tid, men den är inte av betydelse för pensionsutgiften.

Enligt gällande lag ökar en längre arbetskarriär pensionens begynnelsebelopp mera än enligt den föreslagna modellen. Skillnaden beror på att livslängdskoefficientens inverkan i den föreslagna modellen ökar då arbetskarriären förlängs. I takt med tilläggsåren inverkar livslängdskoefficienten på pensionens begynnelsebelopp med ökande vikt och minskande siffervärde. Enligt den gällande lagen inverkar livslängdskoefficienten inte alls på invalidpensionens begynnelsebelopp och dess inverkan på ålderspensionens belopp är oberoende av vid vilken ålder pensionen inleds. Detta oberoende gör den gällande lagen aningen mera sporrande då man utgår från studierna nedan, men problemet med den är att pensionsbeloppet sjunker vid ålderspensionsåldern.

Den föreslagna modellen höjer i synnerhet beloppet av de pensionsinkomster som fås under en sådan persons levnadslopp som får invalidpension som ung. Den föreslagna modellen ger de flesta arbetsoförmögna en högre förmånsnivå än den gällande lagen. Jämfört med gällande lag är förslaget generösare med tanke på tillväxten för återstående tid och ålderspensionen. Å andra sidan kan invalidpensionen i synnerhet till den del den baserar sig på intjänad pension bli lägre än pension enligt den gällande lagen. Arbetsoförmögna som inte lever till ålderspensionsåldern och för vilka vikten av den återstående tiden är obetydlig kan därför enligt lagförslaget få mindre pension än enligt den gällande lagen. För pensionstagare med små inkom-

ter kompenserar folkpensionen delvis de minskade arbetspensionsinkomsterna.

Enligt förslaget inverkar den livslängdskoefficient som tillämpats för förmånslåtare i fråga om familjepension. Jämfört med den gällande lagen riktas den föreslagna livslängdskoefficienten på ett rättvisare sätt till äldre efterlevande makar, vilka utgör största delen av dem som blir efterlevande makar. För unga förmånstagare, såsom efterlevande makar i aktiv ålder samt barn, har den föreslagna livslängdskoefficientsmodellen en lindrigt sänkande inverkan på pensionsnivån, men då man förenar den med förbättringarna i invalidpensionen är den totala inverkan i allmänhet positiv.

Den föreslagna ändringen av minskningen av efterlevandepensionen inverkar inte på efterlevande makar som har barn. Ändringen förbättrar nivån på efterlevandepensionen för barnlösa efterlevande med lägre inkomster och sänker aningen pensionsnivån för barnlösa efterlevande med högre inkomster.

Det föreslås att åldersgränsen för deltidspension höjs och att pensionen inte längre ska tillväxa på grund av inkomstbortfall. Højningen av åldersgränsen har genom förlängt arbete en höjande effekt på ålderspension efter deltidspension, men sloandet av tillväxten på grund av inkomstbortfall sänker den. Den slutliga inverkan på pensionsnivån beror på hurdana val den försäkrade gör då den nya lagstiftningen är i kraft. Enligt en preliminär bedömning minskar sameffekten av ändringarna lindrigt ålderspensionens nivå.

3.3 Konsekvenser för jämställdhet mellan könen

Vid invalidpensionernas början förekommer inga nämnvärda skillnader mellan könen. Tillämpningen av livslängdskoefficienten på intjänad pension gäller båda könen på samma sätt. Ändringen gynnar främst dem vars intjänade pension är liten i relation till återstående tid.

Ändringen av tillämpningstidpunkten för livslängdskoefficienten sänker invalidpensionens nivå, men ökar ålderspensionens nivå jämfört med gällande lag, eftersom den äldre kohortens livslängdskoefficient ska tilläm-

pas. Ändringen gynnar mest dem som länge får ålderspension, dvs. aningen mera kvinnorna än männen på grund av längre livslängd.

Förbättringen av tillväxtprocenten för återstående tid höjer invalidpensionens nivå och højningen av nivån på engångsförhøjningen höjer i synnerhet pensionsnivån för personer som blivit arbetsoförmögna som unga. Eftersom det inte finns några nämnvärda skillnader mellan könen i fråga om ålder vid pensionernas begynnelse, höjer den förbättrade tillväxtprocenten och engångsförhøjningen lika allmänt pensionsnivån för båda könen.

Den beräknade inkomst för studier och tid för vård av barn som räknas med i lönen för återstående tid till det dubbla beloppet höjer pensionsnivån för de invalidpensionärer som studerade eller skötte under treåriga barn hemma under tiden före pensionsfallet. Även om invalidpensionsfall förekommer i stort sett lika frekvent hos kvinnor och män under 35 år, förbättrar ändringen aningen oftare pensionsnivån för kvinnor som blir arbetsoförmögna än för män, eftersom det är vanligare att kvinnor är vårdlediga. Också studier är vanligare hos kvinnor än hos män under tiden före arbetsförmågan. Det är vanligare att kvinnor avlägger examen. Beaktandet av studier och tid för vård av barn i lönen för återstående tid förbättrar mest invalidpensionens nivå för yngre kvinnor och minskar därmed pensionsskillnaden mellan könen.

Fastställandet av efterlevandepensionen utgående från förmånslåtarens pension, på vilken livslängdskoefficienten har tillämpats, är i regel förmånligare för förmånstagaren än den nuvarande modellen. Bestämmelsen är samma för båda könen. På grund av dödlighetsskillnaderna mellan könen är förmånslåtare oftare en man än en kvinna. Ändringen förbättrar sålunda oftare familjepensionen för efterlevande kvinnor än för efterlevande män.

En annan betydande ändring när det gäller att fastställa efterlevandepensionen hänför sig till den avdragsgrund som fastställts i lagen. Enligt förslaget ska en enda avdragsgräns på 596 euro användas. Då den nedre gränsen för grunden för avdraget slopas, minskar inte den efterlevandes små arbetspensioner alls efterlevandepensionen. Efter-

levande som får en liten egen arbetspension får full efterlevandepension. Å andra sidan innebär den lägre gränsen att efterlevandepensionen minskar mera än tidigare för dem som får en större egen arbetspension. Efterlevandepensionen minskar alltid om den efterlevande makens egen arbetspension överskrider gränsen på 596 euro.

Av dem som blivit efterlevande makar år 2008 skulle 56 procent av såväl kvinnornas som männens egna arbetspensioner enligt KomPL och 51 procent av männens pensioner och 53 procent av kvinnornas pensioner enligt StPL ha varit under den föreslagna gränsen på 596 euro för minskning av efterlevandepensionen. På motsvarande sätt överskreds gränsen på 596 euro av 44 procent av såväl de efterlevande männens som kvinnornas egna arbetspensioner enligt KomPL och av 49 procent av de efterlevande männens pensioner och av 47 procent av de efterlevande kvinnornas pensioner enligt StPL. Då männens arbetspensioner på grund av könens inkomstskillnader och skillnader i arbetskarriären är större, förbättrar sloandet av den nedre gränsen oftare kvinnors än mäns efterlevandepension.

I fråga om efterlevandepensioner som börjat år 2008 fick 22 procent av de efterlevande männen och 3 procent av de efterlevande kvinnorna enligt KomPL och 25 procent av de efterlevande männen och 3 procent av de efterlevande kvinnorna enligt StPL noll euro i efterlevandepension. Sänkningen av gränsen kan höja andelen sådana efterlevande, och då i högre grad män än kvinnor eftersom männen har större egen pension.

Enligt förslaget höjs den nedre åldersgränsen för deltidspension till 60 år och tillväxten av inkomstbortfallet slopas. Andelen som potentiellt går i deltidspension minskar, eftersom åldersgränsen höjs med två år. Vid 58–60 års ålder förekommer nästan ingen skillnad mellan andelen av männen och andelen av kvinnorna som deltar i arbetslivet. Av 60-åringarna är 55 procent av kvinnorna och 56 procent av männen i arbete.

Åren 2005–2008 har aningen färre män än kvinnor inlett deltidspension. I medeltal har

2,5 procent inlett deltidspension enligt KomPL; 2,5 procent av kvinnorna och 2,4 procent av männen, och i medeltal 2,5 procent har inlett deltidspension enligt StPL; 2,8 procent av kvinnorna och 2,2 procent av männen. De flesta personer av båda könen har inlett pensionen kring den nedre åldersgränsen och frekvensen sjunker för varje levnadsår. Enligt de föreslagna bestämmelserna intjänas pension inte längre av inkomstbortfall. Detta ändrar mest ålderspensionen för dem som mest minskar på arbetstiden. Enligt undersökningar kring deltidspensionen förkortar kvinnliga och manliga löntagare sin arbetstid lika mycket.

4 Beredningen av propositionen

Propositionen baserar sig på de förslag för arbetsmarknadsorganisationernas pensionspolitik och utkomstskyddet för arbetslösa för åren 2009–2014 som arbetsmarknadens centralorganisationer har utarbetat i januari 2009. Propositionen har beretts vid finansministeriet i samarbete med Kommunernas pensionsförsäkring och Statskontoret. Samarbetsförhandlingar om propositionen har förts tillsammans med huvudavtalsorganisationerna för såväl de kommunalt som de statligt anställda.

5 Samband med andra propositioner

Denna proposition gäller lagändringar som föreslås i arbetspensionssystemet inom den kommunala och statliga sektorn. Efter den totalreform av arbetspensionssystemet som trädde i kraft år 2005 har innehållet i den privata och den offentliga sektorns pensionssystem i hög grad motsvarat varandra. Regeringen har redan tidigare till riksdagen överlämnat en proposition om motsvarande ändringar av arbetspensionssystemet för den privata sektorn (RP 68/2009). Förslagen i denna proposition har samma innehåll som förslagen om den privata sektorn och de bör träda i kraft samtidigt.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Lag om ändring av lagen om kommunala pensioner

14 §. Deltidspension. I det inledande stycket i paragrafens 1 mom. föreskrivs om åldersgränserna för deltidspension. Det föreslås att den nedre åldersgränsen för deltidspension ska höjas från 58 till 60 år. Ändringen gäller anställda som är födda 1953 och senare.

40 §. Tillväxtprocent. I 2 mom. föreskrivs om pensionstillväxten för den återstående tiden när det gäller invalidpension. Med återstående tid avses tiden från det att arbetsförmågan börjar fram till det att personen fyller 63 år eller fram till en eventuell lägre yrkesbaserad pensionsålder. Det föreslås att bestämmelsen ändras så att pension alltid intjänas 1,5 procent per år för återstående tid av de inkomster som utgör grund för den anställdes återstående tid. Det föreslås att den nuvarande årliga tillväxten på 1,3 procent efter det att personen har fyllt 50 år ska slopas.

Det föreslås att motsvarande ändring av pensionstillväxten för den tid en person får invalidpension görs i 3 mom. Pension intjänas under den tid en anställd får invalidpension, när pension beviljas på nya grunder efter det att invalidpensionen har upphört. Pensionen tillväxer alltid, oberoende av den anställdes ålder, med 1,5 procent per år för den tid han eller hon får invalidpension.

51 §. Pensionstillväxt på grundval av deltidarbete. Det föreslås att paragrafens rubrik ändras, eftersom pensionen inte längre tillväxer under tiden för deltidspension. Rubriken lyder "Pensionstillväxt på grundval av deltidarbete" i stället för det nuvarande "Pensionstillväxten under tiden för deltidspension".

Enligt 1 mom. tillväxer ålderspensionen under tiden för deltidspension med 0,75 procent per år och invalidpensionen med 1,5 procent på grundval av skillnaden mellan heltidsarbete och deltidarbete, dvs. inkomstbortfallet. Det föreslås att 1 mom. upphävs så att omnämmandet av pensionstillväxten under tiden för deltidspension slopas. Det föreslås

också att 2 mom. slopas, där det föreskrivs om tillväxten av pensionsdelen för återstående tid, som fastställs på grundval av inkomstbortfallet.

52 §. Förmåner som berättigar till pension. Enligt 3 mom. tillväxer pensionen under alterneringsledighet med 75 procent av den lön som utgör grunden för alterneringsersättningen. Det föreslås att bestämmelsen ändras så att pensionen tillväxer med endast 55 procent av den lön som utgör grunden för förmånen.

53 §. Återstående tid. Det föreslås att bestämmelserna om att även den årsinkomst som motsvarar inkomstbortfallet inom deltidspensionen beaktas i inkomsterna för återstående tid slopas i 3 mom.

Det föreslås att ett nytt 5 mom. fogas till paragrafen med bestämmelser om att även förmåner enligt StPEL ska beaktas när inkomsten för återstående tid bestäms. Den kalkylerade inkomsten som utgör grund för en förmån enligt StPEL uppgår till 523,61 euro per månad enligt 2004 års nivå. Detta belopp ska beaktas fördubblat, dvs. till ett belopp på 1 047,22 euro enligt 2009 års nivå. Dessa inkomster ska således beaktas på samma sätt som förmånerna enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Det föreslås att 5 och 6 mom. flyttas och blir nya 6 och 7 mom. Det föreslås att det i 6 mom. tas in en hänvisning även till det nya 5 mom. så att hänförandet av en förmån under tiden för vård av barn och studietiden till inkomsterna för återstående tid ska förutsätta att den anställda även har arbetsinkomster under granskningstiden för den återstående tiden.

54 §. Inkomst för den återstående tiden i särskilda fall. Eftersom det föreslås att 53 § 6 mom. ändras till ett nytt 7 mom. föreslås hänvisningen i 1 mom. 1 punkten i denna paragraf till 53 § 6 mom. bli ändrad till en hänvisning till det nya 7 mom.

68 §. Inkomster som ska beaktas i pensionen. Det föreslås att den hänvisning till lagen om samarbete inom företag (725/1978) som finns i 4 mom. ändras till en hänvisning till en ny lag om samarbete inom företag (334/2007) från år 2007.

72 §. Engångsförhöjning av invalidpension. Det föreslås att beloppet av engångsförhöjningen höjs. Den högsta förhöjningsprocenten ska vara 25 procent i stället för nuvarande 21 procent och den ska tillämpas på anställda som i början av förhöjningsåret är i åldern 24—31 år, när den högsta procenten enligt gällande lagstiftning tillämpas på anställda som är under 27 år. Förhöjningsprocenten sjunker med en procentenhet för varje levnadsår, när den nuvarande nedgången är 0,7 procentenheter. Slutåldern för förhöjningen blir oförändrad, dvs. förhöjningen ska tillämpas på invalidpensionen, om den anställdes ålder är högst 50 år när han eller hon blir arbetsoförmögen. Dessutom preciseras momentets ordalydelse så, att engångsförhöjningen räknas ut på basis av den anställdes löpande pension.

I 2 mom. föreskrivs om engångsförhöjningen av familjepensionen. I den gällande bestämmelsen föreskrivs det att, om en engångsförhöjning inte gjorts i den pension som förmånslåtarens fick vid sin död, görs den i förmånslåtarens invalidpension, som utgör grund för familjepensionen, när invalidpensionen och familjepensionen tillsammans har fortgått fem kalenderår. Om förmånslåtarens inte fick pension vid sin död, beräknas som grund för familjepensionen den invalidpension som förmånslåtarens skulle ha fått om han eller hon blivit arbetsoförmögen vid tidpunkten för dödsfallet. I detta fall läggs engångsförhöjningen till den kalkylerade invalidpensionen från ingången av det kalenderår fram till vilket familjepensionen har fortgått i fem år. För att förtydliga verkställigheten föreslås det att engångsförhöjningen läggs direkt till familjepensionen.

73 §. Livslängdskoefficient. I paragrafen föreskrivs om anpassning av pensionsskyddet till den allmänna förändringen i livslängden. Det föreslås att 1 mom. ändras så att det föreskrivs att livslängdskoefficienten ska tillämpas på den pension som intjänats fram till det att ålderspensionen och arbetsoförmågan började. På efterlevandepension ska inte längre särskilt tillämpas livslängdskoefficienten, utan familjepensionens belopp räknas ut direkt på förmånslåtarens pension som justerats med livslängdskoefficienten. Närmare bestämmelser om detta ingår i 84 § 1 mom. Be-

stämmelsen i det nuvarande 3 mom. om livslängdskoefficientens storlek föreslås bli flyttad till 1 mom.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om hur livslängdskoefficienten påverkar ålderspensionen. Pension som intjänats fram till det att ålderspensionen började ska i sin helhet justeras med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket den anställda fyller 62 år. Ifall ålderspensionen börjar före det år då den anställda fyller 62 år justeras ålderspensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket ålderspensionen började.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om hur livslängdskoefficienten påverkar invalidpensioner. Med invalidpension avses både full pension som beviljats tills vidare och delinvalidpension. Med invalidpension avses även invalidpensioner som beviljats för viss tid, dvs. rehabiliteringsstöd. Den pension som den anställda har intjänat fram till begynnelsen av arbetsoförmågan omvandlas enligt förslaget med den livslängdskoefficient som har fastställts för det år under vilket arbetsoförmågan började. Avsikten är att pensionen ska justeras med den koefficient som fastställts för det år under vilket den anställda fyllde 62 år, om den anställda har fyllt 62 år när arbetsoförmågan börjar. I annat fall justeras pensionen med en livslängdskoefficient som har fastställts för det år under vilket arbetsoförmågan började.

Livslängdskoefficienten ska tillämpas endast på den pensionsdel som intjänats fram till det att arbetsoförmågan började. Livslängdskoefficienten ska inte tillämpas på pensionsandelen för återstående tid inom invalidpensionen. Livslängdskoefficienten tillämpas inte längre på pensionen när pensionen har övergått i ålderspension. I invalidpensionsbeloppet görs således inte längre några ändringar när invalidpensionen har övergått i ålderspension. Detta konstateras i 3 mom. Med intjänad pension avses pension som har intjänats på basis av arbetsinkomster, oavlönad tid och StPEL.

84 §. Grund för familjepension. Det föreslås att 1 mom. ändras så att livslängdskoefficientens inverkan inte längre ska dras av från förmånslåtarens pension som ligger till grund för familjepensionen, utan att familje-

pensionen bestäms på grundval av den pension som förmånslåtarens fick vid sin död. Om förmånslåtarens inte fick pension vid sin död, används som grund för familjepensionen förmånslåtarens kalkylerade invalidpension. Denna pension räknas ut som om förmånslåtarens vid sin död hade blivit arbetsoförmögen med tillämpning av livslängdskoefficienten i enlighet med 73 § på den del av pensionen som intjänats på grundval av arbete.

89 §. Grund för minskning av efterlevandepension samt belopp. Det föreslås att 1 mom. ändras så att man vid minskningen av efterlevandepensionen i stället för nuvarande många inkomstgränser använder en enda grund för minskningen. Grunden för minskningen av pensionen ska alltid vara 500 euro enligt indexnivån år 2004. Förmånslåtarens pensionsbelopp inverkar inte längre på summan, utan den är fast. Ändringen förenklar beräkningen av familjepensionen och lagstiftningen.

Det föreslås att 3 mom. upphävs som onödigt. Eftersom gränsen för minskningen av pensionen är fast och oberoende av förmånslåtarens pensionsbelopp, behöver man inte längre för minskningen av den efterlevandes pension utreda förmånslåtarens pensioner utomlands. Denna ändring förenklar beräkningen av familjepensionen.

128 a §. Utbetalningsordning för pension. Hänvisningen i 1 mom. 12 punkten till 4 kap. 7 § i utskökningslagen föreslås bli ändrad till en hänvisning till 4 kap. 2 § i den nya utskökningsbalken (705/2007) från 2007.

157 §. Besvärstid. Hänvisningen i 2 mom. till 156 § 2 mom. föreslås bli ändrad till en hänvisning till 153 § 3 mom. Det föreslås att omnämmandet av styrelsens sektion slopas, eftersom styrelsen inte längre har sektioner enligt lagen.

159 §. Pensionsanstaltens självrättelse. Det föreslås i 1 mom. att pensionssökanden eller pensionstagaren ersätts med part och att hänvisningen till 156 § 1 mom. ersätts med en hänvisning till 154 § 1 mom., i vilket det numera bestäms om besvärsrätten.

Hänvisningarna i 2 mom. till 156 och 157 § i denna lag föreslås bli ändrade till en hänvisning till 12 kap., där det bestäms om ändringssökande.

160 §. Sökande av ändring i beslutssammanställning. Hänvisningen i 4 mom. till 163 § föreslås bli slopad, eftersom 163 § har upphävts.

162 §. Undanröjande av ett lagakraftvunnet beslut. Hänvisningen i 5 mom. till 156 och 157 § i denna lag föreslås bli ersatt med en hänvisning till 12 kap., där det bestäms om ändringssökande.

165 §. Revision och bokslut. Hänvisningen i 1 mom. till revisionslagen (936/1994) föreslås bli ändrad till en hänvisning till den nya revisionslagen (459/2007) från 2007.

1.2 Lag om ändring av 3 § lagen om införande av lagen om kommunala pensioner

3 §. När lagen om kommunala pensioner trädde i kraft lämnades före 1940 födda tjänsteinnehavare och arbetstagare utanför, eftersom deras pensionsskydd helt och hållet bestäms enligt det tilläggsskydd som upphävdes 1995. Också familjepension som fastställs efter dem bestäms i enlighet med de gamla bestämmelserna. Eftersom det är motiverat att minskningen av pensionen för efterlevande make sker på samma sätt för alla förmånstagare, föreslås att till 3 § i lagen om införande av lagen om kommunala pensioner fogas en bestämmelse om minskning av efterlevandepension. På minskning av efterlevandepension tillämpas i samtliga fall de vid var och en tidpunkt gällande bestämmelserna i lagen om kommunala pensioner.

1.3 Lag om ändring av lagen om statens pensioner

10 §. Ålderspensionens belopp. Det föreslås att ordalydelsen i 3 mom. i den finska texten preciseras eftersom den inte motsvarar det avsedda innehållet. I samband med att arbetspensionslagstiftningen ändrades år 2005 slopades rätten till arbetslöshetspension i fråga om arbetstagare födda 1950 eller senare. I stället för arbetslöshetspension infördes en rätt till arbetslöshetsdagpenning tills personen i fråga fyller 65 år (tilläggsdagpenning). Samtidigt ersattes slopandet av arbetslöshetspensionen i pensionssystemet så, att en arbetstagare som får arbetslöshetsdagpenning

på basis av ovan nämnda rätt till tilläggsdagar har rätt att få ålderspension som inte är förtidsminskad vid 62 års ålder. Den gällande paragrafens ordalydelse förutsätter inte på finska uttryckligt att arbetstagaren har rätt till arbetslöshetsdagpenning på basis av en rätt till tilläggsdagar vid den tidpunkt då han eller hon ansöker om ålderspension. Enligt bestämmelsen räcker det med att arbetstagaren har fått arbetslöshetsdagpenning på basis av en rätt till tilläggsdagar. Detta motsvarar inte det innehåll som avses i paragrafen, och därför föreslås det att ordalydelsen i bestämmelsen ändras så att den motsvarar det avsedda innehållet.

Ändringen motsvarar den ändring som föreslås i 12 § 3 mom. i ArPL.

14 §. Rätten till deltidspension. Det föreslås att den åldersgräns för deltidspension som anges i det inledande stycket i paragrafens 1 mom. ändras från nuvarande 58 till 60 år. Den ändrade åldersgränsen ska gälla arbetstagare som är födda år 1953 eller senare.

52 §. Grunderna för pensionstillväxten. Lagens 58 § föreslås bli ändrad så att ingen ny pension tillväxer av inkomstbortfallet på grund av tiden med deltidspension. Det föreslås därför att hänvisningen till pensionstillväxt för tid med delspension stryks också i 52 § 1 mom. 3 punkten.

55 §. Fastställande av pension för återstående tid. Invalidpensionen fastställs enligt den pension som arbetstagaren intjänade före utgången av det år som föregick det år under vilket arbetsoförmågan började samt, om förutsättningarna för pension för återstående tid uppfylls, enligt pensionen för återstående tid. Återstående tid innebär tiden från ingången av det kalenderår under vilket arbetstagaren har blivit arbetsoförmögen till utgången av den kalendermånad under vilken arbetstagaren fyller 63 år eller uppnår en lägre pensionsålder eller avgångsålder. Arbetstagarens pension för återstående tid beräknas utifrån denna period. Enligt den gällande bestämmelsen tillväxer pensionen för återstående tid på grundval av den inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på med 1,5 procent per år till den del pensionen omfattar återstående tid fram till utgången av den månad under vilken arbetstagaren fyller

50 år, och med 1,3 procent per år till den del den återstående tiden omfattar tiden från ingången av den kalendermånad efter den under vilken arbetstagaren fyller 50 år fram till utgången av den kalendermånad under vilken arbetstagaren fyller 63 år. Det föreslås att 2 mom. ändras så, att man inte längre använder två olika tillväxtprocentsatser för återstående tid. Pensionen för återstående tid ska oberoende av arbetstagarens ålder tillväxa med 1,5 procent per år fram till utgången av den månad under vilken han eller hon fyller 63 år.

57 §. Pensionstillväxt för tid med invalidpension som upphört. Under den tid som arbetstagaren får invalidpension intjänar han eller hon ny pension när en ny pension senare bestäms på nya grunder. Enligt den gällande bestämmelsen tillväxer ny pension på grundval av den inkomst för återstående tid som hänför sig till den invalidpension som upphört med 1,5 procent per år, till den del pensionen omfattar tiden fram till utgången av den månad under vilken arbetstagaren fyller 50 år. Till den del pensionen omfattar tiden för invalidpension från ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren fyller 50 år fram till utgången av den kalendermånad under vilken arbetstagaren fyller 63 år, tillväxer pensionen på grundval av den invalidpension som upphört med 1,3 procent per år. Det föreslås att procentsatsen för pensionstillväxten för tiden med invalidpension som upphört ändras på motsvarande sätt som tillväxtprocentsatsen för återstående tid. Därmed skulle pensionen för tiden med invalidpension som upphört tillväxa med 1,5 procent per år oberoende av hur gammal arbetstagaren var när invalidpensionen betalades ut. Den föreslagna ändringen tydliggör bestämmelserna om fastställande av pension.

58 §. Pensionstillväxt under tid med deltidspension. Det föreslås att paragrafens rubrik ändras på grund av de ändringar som föreslås i paragrafens innehåll.

Enligt gällande 2 och 3 mom. tillväxer ålderspensionen med 0,75 procent per år och invalidpensionen med 1,5 procent per år av skillnaden mellan den etablerade inkomsten av arbetstagarens heltidsarbete och inkomsten av deltidsarbete, dvs. inkomstbortfallet,

när invalidpensionen räknas ut på grundval av den arbetsförmåga som börjat under tiden med deltidspension.

Det föreslås att bestämmelsen om att ålderspension tillväxer på grundval av inkomstbortfallet stryks. Därför föreslås paragrafens 2 mom. bli upphävt som obehövligt.

Också 3 mom. föreslås bli upphävt som obehövligt, eftersom det inte heller sker någon pensionstillväxt på basis av inkomstbortfallet när invalidpension räknas ut. Inkomstbortfallet ska inte heller räknas in i den inkomst för återstående tid som hänför sig till invalidpensionen. Om pension för återstående tid skulle tillväxa för inkomstbortfallet på grund av deltidspension skulle arbetstagaren få en bättre pension om han eller hon gick i ålderspension efter en invalidpension än om han eller hon gick i ålderspension efter en deltidspension.

62 §. Oavlönad tid som berättigar till pension. Paragrafens 3 mom. 2 punkt föreslås bli ändrad så att arbetspensionen tillväxer med 55 procent i stället för tidigare 75 procent av den inkomst som ligger till grund för alterneringsersättning enligt lagen om alterneringsledighet (1305/2002).

63 §. Inkomst som ligger till grund för pension för återstående tid. Den inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på (inkomst för återstående tid) bestäms på grundval av de arbetsinkomster och inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid som arbetstagaren får under granskningstiden för den återstående tiden. När inkomsten för återstående tid bestäms beaktas inkomst som ligger till grund för grunddagpenning, arbetsmarknadsstöd samt utbildningsdagpenning till ett belopp som motsvarar grunddagpenningen enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) samt inkomst som ligger till grund för utbildningsstöd enligt lagen om offentlig arbetskraftsservice (1295/2002) till ett belopp av 1 047,22 euro i månaden (2004 års nivå). Bestämmelser om detta finns i 4 mom. Samma inkomstgrund används också när man beaktar den dagpenning som avses i sjukförsäkringslagen (1224/2004), när den har beviljats till samma belopp som den grunddagpenning som avses i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Bestämmelser om detta finns i

5 mom. I inkomsten för återstående tid räknas också enligt den gällande bestämmelsen in inkomst för återstående tid som ligger till grund för under granskningstiden betald invalidpension, samt inkomstbortfall på grund av deltidspension.

I 1 mom. finns en bestämmelse om hur inkomsten för återstående tid beräknas per månad. I samband med detta hänvisas det i 1 mom. till förmåner för oavlönad tid enligt 4 mom. När inkomsten för återstående tid beräknas per månad bör man likväl även beakta den i 5 mom. avsedda dagpenningen enligt sjukförsäkringslagen och de i 6 mom. avsedda förmånerna enligt lagen om pensionersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier (644/2003; StPEL). Därför föreslås det att 1 mom. kompletteras med en hänvisning till 5 och 6 mom.

Det föreslås ovan att 58 § blir ändrad så att inkomstbortfallet på grund av deltidspension inte ger någon pensionstillväxt som borde beaktas när man bestämmer ålderspension eller invalidpension efter deltidspension. På motsvarande sätt ska inkomstbortfallet inte heller räknas in i den inkomst för återstående tid som hänför sig till invalidpension. Därför föreslås det att hänvisningen till inkomstbortfallet stryks i 63 § 1 mom.

I 6 mom. föreslås en ny bestämmelse om att också de förmåner enligt StPEL som arbetstagaren har intjänat under granskningstiden ska beaktas när inkomsten för återstående tid bestäms. Förmåner enligt StPEL intjänas under den tid arbetstagaren vårdar ett barn under tre år och för vilken tid han eller hon har fått stöd enligt lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn (1128/1996) eller motsvarande stöd som betalas på Åland. Dessutom kan förmåner på basis av StPEL intjänas under högst fem år för studier som har lett till att den berörda personen har avlagt yrkesinriktad grundexamen, yrkeshögskoleexamen eller lägre eller högre högskoleexamen. Tiderna under vilka förmåner enligt StPEL har intjänats beaktas i inkomsten för återstående tid enligt en inkomstgrund på 1 047,22 euro, och de beaktas under hela granskningstiden för återstående tid efter det att lagen har trätt i kraft. Den inkomstgrund som ska beaktas är lika stor som när man vid

fastställandet av inkomsten för återstående tid såsom grundstöd beaktar grunddagpenning, arbetsmarknadsstöd samt utbildningsdagpenning till ett belopp som motsvarar grunddagpenningen enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa samt utbildningsstöd enligt lagen om offentlig arbetskraftsservice. Den föreslagna ändringen förbättrar nivån på invalidpensionen i synnerhet i fråga om unga människor.

Den gällande paragrafens 6 mom. blir nytt 7 mom. I 7 mom. konstateras det att arbetstagaren inte har rätt till förmån för återstående tid på grundval av förmåner för oavlönad tid om han eller hon under granskningstiden inte har arbetsinkomster som berättigar till pension. Med förmåner för oavlönad tid avses här också den dagpenning enligt sjukförsäkringslagen som avses i 5 mom. och den förmånstid enligt StPEL som avses i 6 mom. Därför föreslås det att 7 mom. också kompletteras med en hänvisning till 5 och 6 mom.

71 §. Engångsförhöjning av invalidpension. Procentsatsen för den engångsförhöjning som bestäms i paragrafens 2 mom. och åldersintervallet vid vilket den högsta förhöjningsprocentsatsen ska användas föreslås bli ändrade. Den högsta förhöjningsprocenten ska vara 25 procent i stället för nuvarande 21 procent och den ska tillämpas på arbetstagare som i början av förhöjningsåret är i åldern 24—31 år, när den högsta procenten enligt gällande lagstiftning tillämpas på arbetstagare som är under 27 år. Förhöjningsprocenten sjunker med en procentenhet för varje levnadsår, när den nuvarande nedgången är 0,7 procentenheter. Slutåldern för förhöjningen bevaras oförändrad, dvs. förhöjningen ska tillämpas på invalidpensionen, om arbetstagarens ålder är högst 50 år när han eller hon blir arbetsoförmögen. Dessutom föreslås momentets ordalydelse bli preciserat så att engångsförhöjningen räknas ut på basis av arbetstagarens löpande pension.

72 §. Livslängdskoefficient. I paragrafen föreskrivs om anpassning av pensionsskyddet till den allmänna förändringen i livslängden. Det föreslås att 1 mom. ändras så att det föreskrivs att livslängdskoefficienten ska tillämpas på den pension som intjänats fram till det att ålderspensionen och arbetsoförmågan bör-

jade. Bestämmelsen i det nuvarande 3 mom. om livslängdskoefficientens storlek föreslås bli flyttad till 1 mom.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om hur livslängdskoefficienten påverkar ålderspensionen. Enligt momentet ska den ålderspension som har intjänats fram till begynnelsen av ålderspensionen i sin helhet justeras med en livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket arbetstagaren fyllde 62 år. Detta ska gälla arbetstagare som är 62 år eller äldre. Ifall ålderspensionen börjar före det år då den anställda fyller 62 år justeras ålderspensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket ålderspensionen började.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om hur livslängdskoefficienten påverkar invalidpensionen. Livslängdskoefficienten tillämpas på full invalidpension som beviljas tills vidare samt på delinvalidpension. Dessutom ska livslängdskoefficienten tillämpas på invalidpensioner som beviljas på viss tid, d.v.s. rehabiliteringsstöd. Den pension som arbetstagaren har intjänat fram till begynnelsen av arbetsoförmågan omvandlas enligt förslaget med den livslängdskoefficient som har fastställts för det år under vilket arbetsoförmågan började. Avsikten är att invalidpensionen ska justeras med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket arbetstagaren fyllde 62 år, om arbetstagaren har fyllt 62 år när arbetsoförmågan börjar. Om arbetstagarens arbetsoförmåga börjar innan han eller hon har fyllt 62 år ska invalidpensionen justeras med den livslängdskoefficient som har fastställts för det år under vilket arbetsoförmågan började.

Livslängdskoefficienten ska tillämpas endast på den pensionsdel som intjänats fram till det att arbetsoförmågan började. Livslängdskoefficienten ska inte tillämpas på pensionsandelen för återstående tid inom invalidpensionen. Livslängdskoefficienten tillämpas inte längre på pensionen när pensionen har övergått i ålderspension. I invalidpensionsbeloppet görs således inte längre några ändringar när invalidpensionen har övergått i ålderspension. Detta ska konstateras i 3 mom. Med intjänad pension avses pension som har intjänats på basis av arbetsinkomster, oavlönad tid och StPEL.

81 §. Grund för familjepension. Familjepensionen fastställs på basis av den ålderspension eller fulla invalidpension som förmånslåtaren fick vid sin död. I propositionen föreslås 72 § bli ändrad så att en livslängdskoefficient tillämpas på invalidpensionen. I enlighet med detta föreslås 81 § 1 mom. bli ändrat så, att livslängdskoefficientens inverkan i fortsättningen inte heller dras av från den ålderspension som familjepensionen grundar sig på, utan att familjepensionen beräknas direkt på förmånslåtarens löpande ålderspension eller invalidpension, minskade med livslängdskoefficienten.

I den gällande bestämmelsen i 4 mom. föreskrivs det att om det i den invalidpension som förmånslåtaren fick vid sin död inte ingick en engångsförhöjning ökas förmånslåtarens invalidpension, som uträknas som grund för familjepensionen, med en engångsförhöjning när invalidpensionen och familjepensionen tillsammans har fortgått fem kalenderår. I en situation där förmånslåtaren vid sin död inte fick pension räknas som grund för familjepensionen en kalkylerad pension, d.v.s. den pension som förmånslåtaren skulle ha fått om han eller hon på sin dödsdag hade blivit arbetsoförmögen i den mån som berättigar till full invalidpension. Om detta föreskrivs det särskilt i 2 mom. I detta fall läggs engångsförhöjningen till den kalkylerade invalidpensionen från ingången av det kalenderår fram till vilket familjepensionen har fortgått i fem år. För att förtydliga verkställigheten föreslås det att engångsförhöjningen läggs direkt till familjepensionen.

87 §. Grund för minskning av efterlevandepension samt belopp. Det föreslås att 1 mom. ändras så att man vid minskningen av efterlevandepensionen i stället för nuvarande många inkomstgränser använder en enda grund för minskningen (gränsbelopp). Som grund för minskningen av pensionen föreslås 500 euro per månad enligt indexnivån 2004. Räknat enligt indexnivån 2009 skulle det vara 596 euro per månad. Gränsbeloppet påverkas inte av förmånslåtarens pensioner, så som är fallet idag, utan det rör sig om ett fast belopp. Ändringen förenklar beräkningarna av familjepensionen och lagstiftningen.

Det föreslås att 2 mom. upphävs som obehövligt. Eftersom gränsen för minskningen

av pensionen är fast och oberoende av förmånslåtarens pensionsbelopp, behöver man inte längre för minskningen av den efterlevandes pension utreda förmånslåtarens pensioner utomlands.

Det föreslås att 4 mom. upphävs, eftersom efterlevandepensionen när den minskas på det sätt som föreslås i lagförslaget inte längre omvandlas med en livstidskoefficient enligt 72 § på det sätt som föreskrivs i momentet.

2 Ikraftträdande

De ändringar i denna proposition som gäller livslängdskoefficienten, invalidpension, familjepension och alterneringsledighet föreslås träda i kraft vid ingången av 2010.

De ändringar som i denna proposition föreslås i bestämmelserna om livslängdskoefficienten, tillväxtprocenten för återstående tid och inkomst som ligger till grund för återstående tid tillämpas på ålderspensioner som börjar den 1 januari 2010 eller därefter och på invalid- och familjepensioner där pensionsfallet inträffar den 1 januari 2010 eller därefter.

De ändringar som i propositionen föreslås i bestämmelserna om minskning av efterlevandepension tillämpas på familjepensioner i fråga om vilka minskning av efterlevandepension görs för första gången efter det att lagen har trätt i kraft. Om pensionsfallet i fråga om en familjepension har inträffat före lagens ikraftträdande, men minskningen görs för första gången efter det att lagen har trätt i kraft, tillämpas bestämmelserna i denna lag. Därmed ska lagen inte tillämpas på familjepensioner i fråga om vilka pensionsfallet har inträffat och minskningen av efterlevandepensionen har gjorts före lagens ikraftträdande, utan i dessa fall ska de bestämmelser tillämpas som gällde vid lagens ikraftträdande.

De ändringar i propositionen som gäller deltidspension föreslås träda i kraft den 1 januari 2011. De föreslagna ändringarna gäller personer som är födda efter 1952. Därmed ska i fråga om en före 1953 född persons rätt till deltidspension, pensionstillväxt under tiden för deltidspension samt beaktandet av inkomstbortfallet på grund av deltidspension i inkomsten för återstående tid i fråga om denna person tillämpas vad som bestäms i

den lag som gällde vid denna lags ikraftträdande. På en före år 1952 född anställd tillämpas dessutom bestämmelserna i 8 § i lagen om införande av lagen om kommunala pensioner om intjänande av pension för tiden i deltidspension, om den anställda går i deltidspension först då han eller hon har fyllt 60 år. I fråga om en före 1953 född persons invalidpension som beviljas efter deltidspension tillämpas normalt efter lagens ikraftträdande de bestämmelser om livslängdskoefficienten som föreslås i propositionen.

3 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

I propositionen föreslås inte i förhållande till gällande lagstiftning sådana förändringar som har betydelse då förslaget bedöms med avseende på grundlagen. Det rör sig i regel om ändringar som förbättrar deras ställning som får invalidpension och som syftar till att trygga i synnerhet unga invalidpensionstagares ställning och utkomst.

Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande (GrUU 13/1995 rd, s.2, första spalten) konstaterat att "Frågor som kan regleras genom en vanlig lag är bland annat pensionsåldern, pensionstillväxten och pensionens målnivå, om inte något annat följer av någon särskild orsak. En sådan särskild orsak kan framför allt tänkas vara att eventuella ändringar i ett pensionssystem till vissa delar kan leda till en oskälig försämring av pensionsförmåner som är att betrakta som intjänade." Grundlagsutskottet har i olika sammanhang framhållit att en självintjänad pensionsförmån i princip omfattas av egendomsskyddet i grundlagen.

Enligt förslaget ska åldersgränsen för deltidspension höjas från 58 till 60 år. Ändringen ska emellertid inte gälla arbetstagare som är födda år 1952 eller tidigare. För dem är åldersgränsen fortfarande 58 år. De ändringar som gäller deltidspension ska träda i kraft den 1 januari 2011. Ändringarna ingriper inte i de pensionsförmåner som redan intjänats. Deltidspensionen baserar sig inte på intjänad pension, utan den beräknas utifrån skillnaden mellan den stabiliserade inkomsten av heltidsarbete och inkomsten av deltidarbete.

Om en person som är född 1953 eller därefter inte längre kan fortsätta i sitt heltidsarbete innan han eller hon fyller 60 år ska denna persons grundläggande försörjning fortfarande vara tryggad genom andra sociala trygghetsförmåner på samma sätt som i fråga om andra arbetstagare under 60 år. I fråga om propositionen kan det inte anses föreligga några sådana särskilda orsaker som grundlagsutskottet framfört i sitt utlåtande ovan som kunde leda till en oskälig försämring av pensionsförmåner. Att den pension som intjänas under tiden för alterneringsledighet minskar, medför endast ringa verkningar när det gäller pensionsbeloppet, och ändringen ingriper inte i intjänade förmåner.

Grundlagsutskottet har tagit ställning till livslängdskoefficientens grundlagsenlighet i samband med revideringen av arbetspensionerna. I grundlagsutskottets utlåtande (GrUU 60/2002 rd) påpekas det att "det väsentligaste i konstitutionellt hänseende är enligt utskottet att koefficienten inte bara tas i bruk exempelvis för vissa pensionärsgrupper utan att den är en allmän och permanent omläggning i fråga om hela pensionsskyddet. Livslängdskoefficienten är följaktligen inte konstitutionellt sett problematisk med tanke på grundlagens bestämmelser om egendomsskydd." Genom propositionen lindras livslängdskoefficientens verkningar på ålderspensioner och efterlevandepensioner som beviljas efter invalidpension, jämfört med gällande lagstiftning. Dessutom skyddas genom ikraftträdandebestämmelserna invalidpensioner som gäller arbetstagare i fråga om vilka pensionsfallet har inträffat före lagens ikraftträdande.

Enligt etablerad tolkning har det vad gäller det konstitutionella skyddet för pensionsförmåner uttryckligen ansetts röra sig om skydd för en konkret intjänad ekonomisk förmån, på grundval av vilket man har ansett att familjepensioner inte åtnjuter konstitutionellt skydd. De ändringar som föreslås i familjepensionerna enligt propositionen är närmast sådana som gör lagstiftningen tydligare och förenklar den. Att en pension som har minskats genom en livslängdskoefficient tas in som grund för familjepension förbättrar i regel nivån på pensionen för dem som får familjepension.

Därmed försvagar förslagen inte en persons egendomsskydd enligt 15 § i grundlagen och inte heller tryggheten av den grundläggande försörjningen enligt 19 § 2 mom. De föreslagna lagarna kan behandlas i vanlig lag-

stiftningsordning på det sätt som bestäms i grundlagens 72 §.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

*Lagförslag***1.****Lag****om ändring av lagen om kommunala pensioner**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen av den 13 juni 2003 om kommunala pensioner (549/2003) 89 § 3 mom., sådant det lyder i lag 1293/2006,

ändras i 14 § 1 mom. det inledande stycket, 40 § 2 och 3 mom., 51 §, 52 § 3 mom., 53 § 3 och 5 mom., 54 § 1 mom., 68 § 4 mom., 72 och 73 §, 84 § 1 mom., 89 § 1 mom., 128 a § 1 mom. 12 punkten, 157 § 2 mom., 159 § 1 och 2 mom., 160 § 4 mom., 162 § 5 mom. och 165 § 1 mom.,

av dem det inledande stycket i 14 § 1 mom., 40 § 2 och 3 mom., 51 §, 53 § 5 mom., 54 § 1 mom., 68 § 4 mom., 72 § 2 mom. och 84 § 1 mom. sådana de lyder i lag 713/2004, 52 § 3 mom., 89 § 1 mom., 128 a § 1 mom. 12 punkten och 160 § 4 mom. sådana de lyder i nämnda lag 1293/2006, 53 § 3 mom., 159 § 1 mom. och 162 § 5 mom. sådana de lyder i lag 461/2008, 72 § 1 mom. sådan den lyder i lag 638/2009, 73 § sådan den lyder i nämnda lagar 713/2004, 1293/2006 och 461/2008 och 165 § 1 mom. sådan den lyder i lag 260/2007, samt

fogas till 53 §, sådan den lyder i nämnda lagar 713/2004, 1293/2006 och 461/2008, ett nytt 5 mom., varvid det ändrade 5 och det nuvarande 6 mom. blir 6 och 7 mom., som följer:

14 §

Deltidspension

Berättigad till deltidspension är en anställd i åldern 60—67 år, förutsatt att

För sådan tid under vilken den anställda har fått invalidpension tillväxer pensionen från ingången av det år då arbetsförmågan börjar till utgången av den månad då pensionen upphör med 1,5 procent per år av den inkomst för återstående tid som avses i 53 § så som föreskrivs i 59 §.

40 §

Tillväxtprocent

Pensionen för den återstående tiden utgörs av 1,5 procent per år av den inkomst för återstående tid som avses i 53 §.

51 §

Pensionstillväxt på grundval av deltidsarbete

Pension för deltidsarbete som utförs vid sidan av deltidspension tillväxer på det sätt som föreskrivs i 40 § 1 och 2 mom.

52 §

Förmåner som berättigar till pension

Grund för pensionen är 75 procent av de inkomster som ligger till grund för den förmån som avses i 1 mom. 3 punkten, 65 procent av den inkomst eller arbetsinkomst som ligger till grund för den förmån som avses i 4—9 punkten och 55 procent av den inkomst som ligger till grund för den förmån som avses i 2 punkten. Den arbetsinkomst som ligger till grund för partiell sjukdagpenning enligt 8 punkten utgör dock hälften av den arbetsinkomst som ligger till grund för sjukdagpenningen.

53 §

Återstående tid

När inkomsten för återstående tid bestäms, medräknas också inkomst eller arbetsinkomst som hänför sig till granskningstiden och som ligger till grund för en sådan förmån som nämns i 52 § samt den årsinkomst som motsvarar inkomst för återstående tid som ligger till grund för invalidpension som betalats under granskningstiden. Inkomst som ligger till grund för moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenning beaktas dock till ett belopp som föreskrivs i 52 § 2 mom.

När inkomsten för återstående tid bestäms beaktas såsom inkomst 1 047,22 euro för varje hel månad för vilken den anställda under granskningstiden har fått en förmån som har intjänats på basis av lagen om pensionersättning som ska betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier.

Om den anställda inte utöver sådana inkomster som avses i 3—5 mom. har haft sådana arbetsinkomster som avses i 2 mom. under granskningstiden, har den anställda inte rätt till pension för den återstående tiden.

Om den anställdes arbetsinkomster under granskningstiden är mindre än den stabilise-

rade inkomstnivån på grund av vård av ett barn under tre år och pensionsskyddet till följd av detta skulle ha sjunkit med minst 20 procent, används, utan hinder av vad som bestäms ovan i denna paragraf, på ansökan av den anställda såsom inkomst enligt 1 mom. den arbetsinkomst som barnavårdstiden inte har minskat. Härvid beaktas dock arbetsinkomster som erhållits under de högst tio senaste åren.

54 §

Inkomst för den återstående tiden i särskilda fall

Utan hinder av vad som bestäms i 53 § 2 mom. ska när inkomsten för den återstående tiden bestäms även beaktas inkomster som erhållits under det år då arbetsförmågan började fram till utgången av den månad under vilken den anställda blivit arbetsförmögen, om

1) den anställda inte under ett enda år under granskningstiden har sådana arbetsinkomster som enligt 53 § 2, 3 och 7 mom. beaktas när inkomsten för den återstående tiden bestäms, eller

2) om den anställda har sådana arbetsinkomster som avses i 1 punkten endast under det år då arbetsförmågan började eller det föregående året.

68 §

Inkomster som ska beaktas i pensionen

I en sådan situation som avses i 3 mom. 10 punkten förutsätts dessutom att ett avtal som är förpliktande för arbetsgivaren inte har ingåtts om betalning av vinstpremier och att ägarna vid en bolagsstämma fattar ett bindande beslut om betalning av kontanta vinstpremier efter räkenskapsperiodens slut och att vinstpremierna betalas efter detta. En förutsättning är dessutom att ärendet behandlas i enlighet med lagen om samarbete inom företag (334/2007) eller på något annat motsvarande sätt.

72 §

Engångsförhöjning av invalidpension

Invalidpension, delinvalidpension eller rehabiliteringsstöd höjs med den nedan nämnda koefficienten från ingången av det kalenderår fram till vilket det har gått fem kalenderår sedan pensionen eller rehabiliteringsstödet började. Förhöjningen bestäms enligt den anställdes ålder vid ingången av året för förhöjningen. Förhöjningsprocenten är 25 om den anställda vid ingången av året för förhöjningen är i åldern 24—31 år. Förhöjningsprocenten sjunker för varje levnadsår med 1,0 procentenheter. Engångsförhöjningen läggs inte till rehabiliteringstillägget. Engångsförhöjningen räknas ut på grundval av den anställdes löpande pension enligt denna lag.

Om en i 1 mom. avsedd engångsförhöjning inte ingick i förmånsåtagarens pension, läggs engångsförhöjningen till den familjepension som betalas från ingången av det kalenderår fram till vilket det har gått fem kalenderår sedan förmånsåtagarens invalidpension som ligger till grund för familjepensionen började. Om förmånsåtagaren inte fick pension vid sin död, läggs engångsförhöjningen till den familjepension som betalas från ingången av det kalenderår fram till vilket familjepensionen har fortgått fem kalenderår. Engångsförhöjningen bestäms på det sätt som avses i 1 mom. enligt den ålder som förmånsåtagaren skulle ha uppnått vid tidpunkten för förhöjningen.

73 §

Livslängdskoefficient

Den pension som har intjänats fram till det att ålderspensionen och arbetsoförmågan började, ska anpassas till förändringen i den förväntade livslängden med en livslängdskoefficient. Som livslängdskoefficient används den koefficient som social- och hälsovårdsministeriet årligen fastställer med stöd av 83 § i lagen om pension för arbetstagare.

När ålderspensionen börjar ska pensionen omvandlas med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket arbets-

tagaren fyller 62 år. Om ålderspensionen börjar före det året omvandlas ålderspensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket pensionen började.

När invalidpensionen börjar ska den pension som har intjänats fram till det att arbetsoförmågan började, omvandlas med den livslängdskoefficient som har fastställts för det år under vilket arbetsoförmågan började. När en invalidpension ändras till ålderspension omvandlas pensionen inte med livslängdskoefficienten.

84 §

Grund för familjepension

Grunden för familjepensionen är den ålderspension eller fulla invalidpension som förmånsåtagaren fick vid sin död. Om förmånsåtagaren fick arbetslöshetspension eller sådan invalidpension som avses i 39 § 1 mom. utan tillägg för pensionsdelen för återstående tid, läggs denna pensionsdel till den pension för förmånsåtagaren som utgör grund för familjepensionen. Likaså läggs ny pension som förmånsåtagaren tjänat in för tiden med pension till den pension efter förmånsåtagaren som utgör grund för familjepensionen.

89 §

Grund för minskning av efterlevandepension samt belopp

Efterlevandepensionen minskas, om den efterlevande makens i 88 § avsedda arbetspensioner överstiger grunden för minskningen av pensionen. Grunden för minskningen av pensionen är 500 euro per månad.

128 a §

Utbetalningsordning för pension

Om pension ska betalas till någon annan än pensionstagaren själv på basis av denna eller någon annan lag, och två eller flera myndigheter, kommuner, anstalter eller organ eller

andra instanser har rätt till den, betalas pensionen i följande ordning:

12) till en utökningsmyndighet enligt 4 kap. 2 § i utökningsbalken (705/2007),

157 §

Besvärstid

När pensionsanstaltens delegations eller styrelses protokoll har justerats, ska i 153 § 3 mom. avsedda beslut hållas framlagda i pensionsanstalten. Detta ska på förhand meddelas på pensionsanstaltens anslagstavla för offentliga kungörelser. I övrigt iakttas i tillämpliga delar lagen om offentliga kungörelser (34/1925). Medlemssamfundet ska dessutom genom tjänstebrev underrättas om ovan avsedda beslut.

159 §

Pensionsanstaltens självrättelse

En part ska inom besvärstiden tillställa den kommunala pensionsanstalten en besvärsskrift.

Om pensionsanstalten till alla delar godkänner yrkandena i besvär som tillställts anstalten, ska den ge ett beslut om rättelse i ärendet.

160 §

Sökande av ändring i beslutssammanställning

När ett ärende som gäller besvär över en beslutssammanställning behandlas i besvärsnämnden för arbetspensionsärenden eller försäkringsdomstolen eller när det är fråga om att till förmån för pensionstagaren undanröja eller rätta en beslutssammanställning som vunnit laga kraft ska denna lag tillämpas, om inte något annat föreskrivs i lagen om försäkringsdomstolen.

162 §

Undanröjande av ett lagakraftvunnet beslut

Pensionsanstalten ska pröva ett ärende som avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut på nytt, om nya upplysningar framkommer i ärendet. Pensionsanstalten kan då utan hinder av det tidigare lagakraftvunna beslutet bevilja en förvägrad förmån eller bevilja förmånen till ett större belopp än tidigare. Även besvärsnämnden för arbetspensionsärenden och försäkringsdomstolen kan tillämpa motsvarande förfarande vid behandlingen av ett besvärssärende. Ändring i beslutet får sökas så som anges i detta kapitel i ett ärende gällande pension.

165 §

Revision och bokslut

Revision av den kommunala pensionsanstaltens räkenskaper och förvaltning utförs av en av Centralhandelskammaren godkänd revisionsammanslutning som delegationen valt för sin mandatperiod. Vid revisionen iakttas revisionslagen (459/2007).

Denna lag träder i kraft den 20 . Det inledande stycket i lagens 14 § 1 mom. samt 51 § och 53 § 3 mom. träder dock i kraft först den 1 januari 2011.

Lagens 40 § 2 och 3 mom., 53 § 5 mom. och 73 § tillämpas på ålderspensioner som börjar den 1 januari 2010 eller därefter och på invalid- och familjepensioner där pensionsfallet inträffar den 1 januari 2010 eller därefter. Lagens 89 § 1 mom. tillämpas på familjepensioner i fråga om vilka minskning av efterlevandepension görs första gången efter denna lags ikraftträdande.

I fråga om en före 1953 född anställds rätt till deltidspension, pensionstillväxt under tiden för deltidspension samt inkomst för återstående tid tillämpas bestämmelserna i den lag som gäller vid denna lags ikraftträdande.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.

Lag**om ändring av 3 § lagen om införande av lagen om kommunala pensioner**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 13 juni 2003 om införande av lagen om kommunala pensioner (550/2003) 3 § som följer:

3 §

De bestämmelser om pensionsrätt och fastställande av pension som finns i lagen om kommunala pensioner tillämpas inte på tjänsteinnehavare, arbetstagare och familje- och närståendevårdare som är födda 1939 eller tidigare och inte på familjepension som beviljas efter dem. Deras pensionsskydd och familjepensionsskyddet efter dem bestäms fortfarande med stöd av lagen om pension för

kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare samt den pensionsstadga som nämns i 2 § 2 mom., sådana de lydde innan lagen om kommunala pensioner trädde i kraft. På efterlevandepension tillämpas dock vad som bestäms i 88—91 § i lagen om kommunala pensioner.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag**om ändring av lagen om statens pensioner**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen av den 22 december 2006 om statens pensioner (1295/2006) 87 § 2 och 4 mom.,
ändras 10 § 3 mom., i 14 § 1 mom. det inledande stycket, 52 § 1 mom. 3 punkten, 55 § 2 mom., 57 § 2 mom., 58 §, 62 § 3 mom. 2 punkten, 63 § 1 och 6 mom., 71 § 2 mom., 72 §, 81 § 1 och 4 mom. och 87 § 1 mom.,
 av dem 63 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1035/2008 och 71 § 2 mom. sådant det lyder i lag 639/2009, samt
fogas till 63 §, sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 1035/2008, ett nytt 6 mom., varvid det ändrade 6 mom. blir 7 mom. som följer:

10 §

Ålderspensionens belopp

—————
 Någon förtidsminskning görs inte, om en arbetstagare som får arbetslöshetsdagpenning på basis av den rätt till tilläggsdagar som avses i 6 kap. 9 § 2 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) går i ålderspension vid 62 års ålder.
 —————

14 §

Rätten till deltidspension

En arbetstagare i åldern 60—67 år som har övergått till deltidsarbete har rätt till deltidspension om
 —————

52 §

Grunderna för pensionstillväxten

Pensionen tillväxer
 —————

3) för tid med invalidpension enligt denna lag.
 —————

55 §

Fastställande av pension för återstående tid

—————
 Av den i 63 § avsedda inkomst för återstående tid utgör pensionen för återstående tid 1,5 procent per år.

57 §

Pensionstillväxt för tid med invalidpension som upphört

—————
 På basis av 1 mom. tillväxer pensionen från och med ingången av det år under vilket arbetsförmågan började till utgången av den månad under vilken invalidpensionen upphörde på grundval av den inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på och som hänför sig till invalidpensionen, med 1,5 procent per år.
 —————

58 §

Pensionstillväxt under tid med deltidspension

På grundval av inkomster av deltidarbete som utförs vid sidan av deltidspension samt på grundval av inkomster som ligger till grund för i 62 § avsedda förmåner för oavlönad tid under tiden för deltidarbete tillväxer pensionen i enlighet med 53 och 54 §.

62 §

Oavlönad tid som berättigar till pension

De inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid betraktas som inkomster under det kalenderår till vilket förmånstiden hänförs. De inkomster som ligger till grund för förmånerna berättigar till pension enligt följande:

2) 55 procent av den inkomst som ligger till grund för alterneringsersättning enligt lagen om alterneringsledighet (1305/2002),

63 §

Inkomst som ligger till grund för pension för återstående tid

Den arbetsinkomst som pension för återstående tid grundar sig på (*inkomst för återstående tid*) bestäms på grundval av de arbetsinkomster enligt arbetspensionslagarna och de till grund för i 62 § avsedda förmåner för oavlönad tid liggande inkomster vilka arbetstagaren har erhållit under de fem kalenderår som föregick det år under vilket arbetsförmågan började (*granskningstid*). I inkomsten för återstående tid räknas också inkomst för återstående tid som ligger till grund för invalidpension som betalats under granskningstiden. Inkomsten för återstående tid är per månad summan av dessa under granskningstiden erhållna arbetsinkomster, inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid, inkomster för återstående tid som ligger till grund för invalidpension,

och de inkomster som avses i 4—6 mom., dividerad med sextio.

När inkomsten för återstående tid bestäms beaktas såsom inkomst 1 047,22 euro för varje hel månad för vilken arbetstagaren under granskningstiden har fått en förmån som har intjänats på basis av lagen om pensionersättning som ska betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier.

Har arbetstagaren under granskningstiden inte några arbetsinkomster som berättigar till pension, räknas pensionsdelen för återstående tid inte heller till pensionen på basis av de inkomster som ligger till grund för i 62 § avsedda förmåner för oavlönad tid eller de inkomster som avses i 4—6 mom.

71 §

Engångsförhöjning av invalidpension

Engångsförhöjningen räknas ut på grundval av arbetstagarens löpande pension enligt denna lag. Förhöjningen bestäms enligt arbetstagarens ålder vid ingången av året för förhöjningen. Förhöjningsprocenten är 25 om arbetstagaren vid ingången av året för förhöjningen är i åldern 24—31 år. Förhöjningsprocenten sjunker för varje levnadsår med 1,0 procentenheter. Engångsförhöjningen läggs inte till rehabiliteringstillägget.

72 §

Livslängdskoefficient

Den pension som har intjänats fram till det att ålderspensionen och arbetsoförmågan började, ska anpassas till förändringen i den förväntade livslängden med en livslängdskoefficient. Som livslängdskoefficient används den koefficient som social- och hälsovårdsministeriet årligen fastställer med stöd av 83 § i lagen om pension för arbetstagare.

När ålderspensionen börjar ska pensionen omvandlas med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket arbetstagaren fyller 62 år. Om ålderspensionen börjar före det året omvandlas ålderspensionen

med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket pensionen började.

När invalidpensionen börjar ska den pension som har intjänats fram till det att arbetsförmågan började, omvandlas med den livslängdskoefficient som har fastställts för det år under vilket arbetsförmågan började. När en invalidpension ändras till ålderspension omvandlas pensionen inte med livslängdskoefficienten.

81 §

Grund för familjepension

Familjepensionen fastställs på basis av den ålderspension eller fulla invalidpension enligt denna lag som förmånslåtare fick vid sin död. En ny pension som förmånslåtare tjänat in under sin tid med pension läggs till den pension efter förmånslåtare som familjepensionen grundar sig på.

Om förmånslåtare vid sin död fick invalidpension som inte inkluderade en i 71 § avsedd engångsförhöjning, ökas den familjepension som betalas med en engångsförhöjning från ingången av det kalenderår fram till vilket förmånslåtarens invalidpension och på basis av den beviljad familjepension tillsammans har fortgått fem kalenderår. Om förmånslåtare inte fick pension vid sin död, läggs engångsförhöjningen till den familjepension som betalas från ingången av det kalenderår fram till vilket familjepensionen har fortgått fem kalenderår. Procentsatsen för engångsförhöjningen bestäms på det sätt som avses i 71 § 2 mom. enligt den ålder som förmånslåtare skulle ha uppnått vid tidpunkten för förhöjningen.

Helsingfors den 2 oktober 2009

Republikens President

TARJA HALONEN

Förvaltnings- och kommunminister *Mari Kiviniemi*

87 §

Grund för minskning av efterlevandepension samt belopp

Efterlevandepensionen minskas om den efterlevande makens i 86 § avsedda arbetspensioner överstiger grunden för minskningen av pensionen. Minskningen av pensionen är 50 procent av skillnaden mellan de arbetspensioner som avses i 86 § och grunden för minskningen av pensionen. Grunden för minskningen av pensionen är 500,00 euro per månad.

Denna lag träder i kraft den 20 . Det inledande stycket i lagens 14 § 1 mom. samt 52 § 1 mom. 3 punkten, 58 § och 63 § 1 mom. träder dock i kraft först den 1 januari 2011.

Lagens 55 § 2 mom., 57 § 2 mom., 63 § 6 mom. och 72 § tillämpas på ålderspensioner som börjar den 1 januari 2010 eller därefter och på invalidpensioner där pensionsfallet inträffar den 1 januari 2010 eller därefter. Lagens 87 § 1 mom. tillämpas på familjepensioner i fråga om vilka minskning av efterlevandepension görs för första gången efter denna lags ikraftträdande.

I fråga om en före 1953 född arbetstagares rätt till deltidspension, pensionstillväxt under tiden för deltidspension samt inkomst för återstående tid tillämpas bestämmelserna i den lag som gäller vid denna lags ikraftträdande.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

*Bilaga
Parallelltext*

1.

Lag

om ändring av lagen om kommunala pensioner

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen av den 13 juni 2003 om kommunala pensioner (549/2003) 89 § 3 mom., sådant det lyder i lag 1293/2006,

ändras i 14 § 1 mom. det inledande stycket, 40 § 2 och 3 mom., 51 §, 52 § 3 mom., 53 § 3 och 5 mom., 54 § 1 mom., 68 § 4 mom., 72 och 73 §, 84 § 1 mom., 89 § 1 mom., 128 a § 1 mom. 12 punkten, 157 § 2 mom., 159 § 1 och 2 mom., 160 § 4 mom., 162 § 5 mom. och 165 § 1 mom.,

av dem det inledande stycket i 14 § 1 mom., 40 § 2 och 3 mom., 51 §, 53 § 5 mom., 54 § 1 mom., 68 § 4 mom., 72 § 2 mom. och 84 § 1 mom. sådana de lyder i lag 713/2004, 52 § 3 mom., 89 § 1 mom., 128 a § 1 mom. 12 punkten och 160 § 4 mom. sådana de lyder i nämnda lag 1293/2006, 53 § 3 mom., 159 § 1 mom. och 162 § 5 mom. sådana de lyder i lag 461/2008, 72 § 1 mom. sådan den lyder i lag 638/2009, 73 § sådan den lyder i nämnda lag 713/2004, 1293/2006 och 461/2008 och 165 § 1 mom. sådan den lyder i lag 260/2007, samt

fogas till 53 §, sådan den lyder i nämnda lagar 713/2004, 1293/2006 och 461/2008, ett nytt 5 mom., varvid det ändrade 5 och det nuvarande 6 mom. blir 6 och 7 mom., som följer:

Gällande lydelse

14 §

Deltidspension

Berättigad till deltidspension är en anställd i åldern 58—67 år, förutsatt att

40 §

Tillväxtprocent

Pensionen för den återstående tiden utgörs av den inkomst för återstående tid som avses i

Föreslagen lydelse

14 §

Deltidspension

Berättigad till deltidspension är en anställd i åldern 60—67 år, förutsatt att

40 §

Tillväxtprocent

Pensionen för den återstående tiden utgörs av 1,5 procent per år av den inkomst för

53 §

1) 1,5 procent per år till den del som pensionen omfattar återstående tid fram till utgången av den månad under vilken den anställda fyller 50 år,

2) 1,3 procent per år till den del som den återstående tiden omfattar tiden från ingången av den kalendermånad efter den under vilken den anställda fyller 50 år fram till utgången av den återstående tiden.

För sådan tid under vilken den anställda har fått invalidpension tillväxer pensionen från ingången av det år då arbetsförmågan börjar till utgången av den månad då pensionen upphör på grundval av den inkomst för återstående tid som avses i 53 § så som föreskrivs i 59 § med

1) 1,5 procent per år till den del som pensionen omfattar tid fram till utgången av den månad under vilken den anställda fyller 50 år,

2) 1,3 procent per år till den del som pensionen omfattar tid från ingången av den kalendermånad efter den under vilken den anställda fyller 50 år fram till utgången av den återstående tiden.

återstående tid som avses i 53 §.

För sådan tid under vilken den anställda har fått invalidpension tillväxer pensionen från ingången av det år då arbetsförmågan börjar till utgången av den månad då pensionen upphör *med 1,5 procent per år* av den inkomst för återstående tid som avses i 53 § så som föreskrivs i 59 §.

51 §

Pensionstillväxten under tiden för deltidspension

För en anställd som har uppburit deltidspension utökas för tiden i deltidspension ålderspensionen med 1/16 procent och invalidpensionen med 1/8 procent av den skillnad mellan förvärvsinkomsterna som det föreskrivs om i 43 §, för varje månad för vilken den anställda har fått deltidspension. Skillnaden mellan förvärvsinkomsterna är härvid den skillnad mellan arbetsinkomsterna på grundval av vilken deltidspensionen för första gången har bestämts. Om deltidspension har betalats ut också på grundval av någon annan arbetspensionslag, utgör skillnaden mellan förvärvsinkomsterna i enlighet med den lagen samma relativa andel av skillnaden som pension enligt denna lag utgör av summan av deltidspensionerna.

Om pension för återstående tid räknas med

51 §

Pensionstillväxt på grundval av deltidspension

(1 mom. upphävs)

(2 mom. upphävs)

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

i pension som tjänas in genom deltidsarbete som utförts vid sidan av deltidspension, skall pension för återstående tid räknas ut enligt 40 § 2 mom. 2 punkten också i fråga om den skillnad mellan förvärvsinkomsterna som avses i 43 § 1 mom.

Pension för deltidsarbete som utförs vid sidan av deltidspension tillväxer på det sätt som föreskrivs i 40 § 1 och 2 mom.

Pension för deltidsarbete som utförs vid sidan av deltidspension tillväxer på det sätt som föreskrivs i 40 § 1 och 2 mom.

52 §

52 §

*Förmåner som berättigar till pension**Förmåner som berättigar till pension*

Grund för pensionen är 75 procent av de inkomster som ligger till grund för den förmån som avses i 1 mom. 2 och 3 punkten och 65 procent av den inkomst eller arbetsinkomst som ligger till grund för den förmån som avses i 4—9 punkten. Den arbetsinkomst som ligger till grund för partiell sjukdagpenning enligt 8 punkten utgör dock hälften av den arbetsinkomst som ligger till grund för sjukdagpenningen.

Grund för pensionen är 75 procent av de inkomster som ligger till grund för den förmån som avses i 1 mom. 3 punkten, 65 procent av den inkomst eller arbetsinkomst som ligger till grund för den förmån som avses i 4—9 punkten och 55 procent av den inkomst som ligger till grund för den förmån som avses i 2 punkten. Den arbetsinkomst som ligger till grund för partiell sjukdagpenning enligt 8 punkten utgör dock hälften av den arbetsinkomst som ligger till grund för sjukdagpenningen.

53 §

53 §

*Återstående tid**Återstående tid*

När inkomsten för återstående tid bestäms, medräknas också inkomst eller arbetsinkomst som hänför sig till granskningstiden och som ligger till grund för en sådan förmån som nämns i 52 § samt den årsinkomst som motsvarar inkomstbortfall på grund av deltidspension och inkomst för återstående tid som ligger till grund för invalidpension som betalats under granskningstiden. Inkomst som ligger till grund för moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenning beaktas dock till ett belopp som nämns i 52 § 2 mom.

När inkomsten för återstående tid bestäms, medräknas också inkomst eller arbetsinkomst som hänför sig till granskningstiden och som ligger till grund för en sådan förmån som nämns i 52 § samt den årsinkomst som motsvarar *inkomst för återstående tid* som ligger till grund för invalidpension som betalats under granskningstiden. Inkomst som ligger till grund för moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenning beaktas dock till ett belopp som föreskrivs i 52 § 2 mom.

När inkomsten för återstående tid bestäms beaktas såsom inkomst 1 047,22 euro för

Om den anställda när inkomsten för den återstående tiden bestäms utöver sådana inkomster som avses i 3 och 4 mom. inte har haft sådana arbetsinkomster som avses i 2 mom. under granskningstiden, har den anställda inte rätt till pension för den återstående tiden.

Om den anställdes arbetsinkomster under granskningstiden är mindre än den stabiliserade inkomstnivån på grund av vård av ett barn under tre år och pensionsskyddet till följd av detta skulle ha sjunkit med minst 20 procent, används, utan hinder av vad som bestäms ovan i denna paragraf, på ansökan av den anställda såsom inkomst enligt 1 mom. den arbetsinkomst som barnavårdstiden inte har minskat. Härvid beaktas dock arbetsinkomster som erhållits under de högst tio senaste åren.

varje hel månad för vilken den anställda under granskningstiden har fått en förmån som har intjänats på basis av lagen om pensionsersättning som ska betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier.

Om den anställda inte utöver sådana inkomster som avses i 3—5 mom. har haft sådana arbetsinkomster som avses i 2 mom. under granskningstiden, har den anställda inte rätt till pension för den återstående tiden.

Om den anställdes arbetsinkomster under granskningstiden är mindre än den stabiliserade inkomstnivån på grund av vård av ett barn under tre år och pensionsskyddet till följd av detta skulle ha sjunkit med minst 20 procent, används, utan hinder av vad som bestäms ovan i denna paragraf, på ansökan av den anställda såsom inkomst enligt 1 mom. den arbetsinkomst som barnavårdstiden inte har minskat. Härvid beaktas dock arbetsinkomster som erhållits under de högst tio senaste åren.

54 §

Inkomst för den återstående tiden i särskilda fall

Utan hinder av vad som bestäms i 53 § 2 mom. skall när inkomsten för den återstående tiden bestäms även beaktas inkomster som erhållits under det år då arbetsförmågan började fram till utgången av den månad under vilken den anställda blivit arbetsförmögen, om

1) den anställda inte under ett enda år under granskningstiden har sådana arbetsinkomster som enligt 53 § 2, 3 och 6 mom. beaktas när inkomsten för den återstående tiden bestäms, eller

2) om den anställda har sådana arbetsinkomster som avses i 1 punkten endast under det år då arbetsförmågan började eller det föregående året.

54 §

Inkomst för den återstående tiden i särskilda fall

Utan hinder av vad som bestäms i 53 § 2 mom. ska när inkomsten för den återstående tiden bestäms även beaktas inkomster som erhållits under det år då arbetsförmågan började fram till utgången av den månad under vilken den anställda blivit arbetsförmögen, om

1) den anställda inte under ett enda år under granskningstiden har sådana arbetsinkomster som enligt 53 § 2, 3 och 7 mom. beaktas när inkomsten för den återstående tiden bestäms, eller

2) om den anställda har sådana arbetsinkomster som avses i 1 punkten endast under det år då arbetsförmågan började eller det föregående året.

68 §

Inkomster som ska beaktas i pensionen

 I en sådan situation som avses i 3 mom. 10 punkten förutsätts dessutom att ett avtal som är förpliktande för arbetsgivaren inte har ingåtts om betalning av vinstpremier och att ägarna vid en bolagsstämma fattar ett bindande beslut om betalning av kontanta vinstpremier efter räkenskapsperiodens slut och att vinstpremierna betalas efter detta. En förutsättning är dessutom att ärendet behandlas i enlighet med lagen om samarbete inom företag (725/1978) eller på något annat motsvarande sätt.

68 §

Inkomster som ska beaktas i pensionen

 I en sådan situation som avses i 3 mom. 10 punkten förutsätts dessutom att ett avtal som är förpliktande för arbetsgivaren inte har ingåtts om betalning av vinstpremier och att ägarna vid en bolagsstämma fattar ett bindande beslut om betalning av kontanta vinstpremier efter räkenskapsperiodens slut och att vinstpremierna betalas efter detta. En förutsättning är dessutom att ärendet behandlas i enlighet med lagen om samarbete inom företag (334/2007) eller på något annat motsvarande sätt.

72 §

Engångsförhöjning av invalidpension

En engångsförhöjning läggs till invalidpensionen från ingången av det kalenderår före vilket det har gått fem kalenderår sedan pensionen började. Förhöjningen bestäms enligt den anställdes ålder vid ingången av året för förhöjningen så att förhöjningsprocenten är 21 när den anställda är i åldern 24—26 år. Förhöjningsprocenten sjunker för varje levnadsår med 0,7 procentenheter. Förhöjningen läggs inte till, om den anställda har fyllt 56 år. Engångsförhöjningen läggs inte till rehabiliteringstillägget.

Om en i 1 mom. avsedd engångsförhöjning inte ingick i förmånslåtarens pension eller om förmånslåtaren inte erhöll pension vid sin död, ökas förmånslåtarens invalidpension, som beaktas som grund för familjepension, med den engångsförhöjning som förmånslåtaren skulle ha fått om invalidpensionen hade fortsatt under den tid som avses i 1 mom. Engångsförhöjningen läggs till familjepensionen från början av det kalenderår före vilket förmånslåtarens invalidpension eller rehabiliteringsstöd skulle ha fortgått sammanlagt fem

72 §

Engångsförhöjning av invalidpension

Invalidpension, delinvalidpension eller rehabiliteringsstöd höjs med den nedan nämnda koefficienten från ingången av det kalenderår fram till vilket det har gått fem kalenderår sedan pensionen eller rehabiliteringsstödet började. Förhöjningen bestäms enligt den anställdes ålder vid ingången av året för förhöjningen. *Förhöjningsprocenten är 25 om den anställda vid ingången av året för förhöjningen är i åldern 24—31 år.* Förhöjningsprocenten sjunker för varje levnadsår med 1,0 procentenheter. Engångsförhöjningen läggs inte till rehabiliteringstillägget. *Engångsförhöjningen räknas ut på grundval av den anställdes löpande pension enligt denna lag.*

Om en i 1 mom. avsedd engångsförhöjning inte ingick i förmånslåtarens pension, läggs engångsförhöjningen till den familjepension som betalas från ingången av det kalenderår fram till vilket det har gått fem kalenderår sedan förmånslåtarens invalidpension som ligger till grund för familjepensionen började. Om förmånslåtaren inte fick pension vid sin död, läggs engångsförhöjningen till den familjepension som betalas från ingången av det kalenderår fram till vilket familjepensionen har fortgått fem kalenderår. Engångsförhöjningen läggs inte till familjepensionen om den inte har fortgått fem kalenderår.

fulla kalenderår.

höjningen bestäms på det sätt som avses i 1 mom. enligt den ålder som förmånslåtare skulle ha uppnått vid tidpunkten för förhöjningen.

73 §

Livslängdskoefficient

Pensionsskyddet anpassas till förändringen i den förväntade medellivslängden efter 2009 genom att pensionen när ålderspensionen börjar omvandlas med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket den anställda fyllde 62 år. Om ålderspensionen dock börjar före det år då 62 års ålder uppnås, omvandlas ålderspensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket pensionen började. Vid minskning av efterlevandepensionen omvandlas denna med den livslängdskoefficient som fastställts för året i fråga.

När en invalidpension ändras till ålderspension vid 62 års ålder eller senare, justeras pensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år den anställda fyller 62 år. Om en invalidpension ändras till ålderspension före det år då 62 års ålder uppnås, justeras pensionen dock med den livslängdskoefficient som fastställts för det år då pensionen ändras till ålderspension.

Som livslängdskoefficient används den koefficient som social- och hälsovårdsministeriet årligen fastställer med stöd av 83 § i lagen om pension för arbetstagare.

84 §

Grund för familjepension

Grunden för familjepensionen är den ålderspension eller fulla invalidpension som förmånslåtare fick vid sin död. *I förmånslåtarens ålderspension beaktas härvid inte omvandling av pensionen enligt 73 §.* Om förmånslåtare fick arbetslöshetspension eller

73 §

Livslängdskoefficient

Den pension som har intjänats fram till det att ålderspensionen och arbetsförmågan började, ska anpassas till förändringen i den förväntade livslängden med en livslängdskoefficient. Som livslängdskoefficient används den koefficient som social- och hälsovårdsministeriet årligen fastställer med stöd av 83 § i lagen om pension för arbetstagare.

När ålderspensionen börjar ska pensionen omvandlas med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket arbetstagaren fyller 62 år. Om ålderspensionen börjar före det året omvandlas ålderspensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket pensionen började.

När invalidpensionen börjar ska den pension som har intjänats fram till det att arbetsförmågan började, omvandlas med den livslängdskoefficient som har fastställts för det år under vilket arbetsförmågan började. När en invalidpension ändras till ålderspension omvandlas pensionen inte med livslängdskoefficienten.

84 §

Grund för familjepension

Grunden för familjepensionen är den ålderspension eller fulla invalidpension som förmånslåtare fick vid sin död. Om förmånslåtare fick arbetslöshetspension eller sådan invalidpension som avses i 39 § 1 mom. utan tillägg för pensionsdelen för åter-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

sådan invalidpension som avses i 39 § 1 mom. utan tillägg för pensionsdelen för återstående tid, läggs denna pensionsdel till den pension av förmånslåtare som utgör grund för familjepensionen. Likaså läggs ny pension som förmånslåtare tjänat in för tiden med pension till den pension efter förmånslåtare som utgör grund för familjepensionen.

stående tid, läggs denna pensionsdel till den pension för förmånslåtare som utgör grund för familjepensionen. Likaså läggs ny pension som förmånslåtare tjänat in för tiden med pension till den pension efter förmånslåtare som utgör grund för familjepensionen.

89 §

Grund för minskning av efterlevandepension samt belopp

Efterlevandepensionen minskas, om den efterlevande makens i 88 § avsedda pensioner överstiger grunden för minskningen av pensionen. Grunden för minskningen av pensionen är 649,69 euro per månad, om förmånslåtarens enligt 84 § beräknade pension och pensionerna enligt arbetspensionslagarna tillsammans överstiger nämnda belopp. Grunden för minskningen utgörs av det sammanlagda beloppet av de nämnda pensionerna, om detta belopp överstiger 324,77 euro men inte 649,69 euro. I övriga fall är grunden för minskningen 324,77 euro.

När grunden för minskningen av pensionen fastställs beaktas en förmån som motsvarar de i 1 mom. nämnda arbetspensionerna och som betalas på basis av en anställning utomlands eller vid en institution inom Europeiska gemenskaperna eller i en internationell organisation på det sätt som föreskrivs i 88 § 1 och 3 mom.

128 a §

Utbetalningsordning för pension

Om pension ska betalas till någon annan än pensionstagaren själv på basis av denna eller någon annan lag, och två eller flera myndigheter, kommuner, anstalter eller organ eller andra instanser har rätt till den, betalas pensionen i följande ordning:

89 §

Grund för minskning av efterlevandepension samt belopp

Efterlevandepensionen minskas, om den efterlevande makens i 88 § avsedda arbetspensioner överstiger grunden för minskningen av pensionen. Grunden för minskningen av pensionen är 500 euro per månad.

(3 mom. upphävs)

128 a §

Utbetalningsordning för pension

Om pension ska betalas till någon annan än pensionstagaren själv på basis av denna eller någon annan lag, och två eller flera myndigheter, kommuner, anstalter eller organ eller andra instanser har rätt till den, betalas pensionen i följande ordning:

12) till en utsökningsmyndighet enligt 4 kap. 7 § i utsökningslagen (37/1895),

12) till en utsökningsmyndighet enligt 4 kap. 2 § i utsökningsbalken (705/2007),

157 §

Besvärstid

När pensionsanstaltens delegations eller styrelses eller styrelsens sektionens protokoll har justerats, skall i 156 § 2 mom. avsedda beslut hållas framlagda i pensionsanstalten. Detta skall på förhand meddelas på pensionsanstaltens anslagstavla för offentliga kungörelser. I övrigt iakttas i tillämpliga delar lagen om offentliga kungörelser (34/1925). Medlemssamfunden skall dessutom genom tjänstebrev underrättas om ovan avsedda beslut.

157 §

Besvärstid

När pensionsanstaltens delegations eller styrelses protokoll har justerats, ska i 153 § 3 mom. avsedda beslut hållas framlagda i pensionsanstalten. Detta ska på förhand meddelas på pensionsanstaltens anslagstavla för offentliga kungörelser. I övrigt iakttas i tillämpliga delar lagen om offentliga kungörelser (34/1925). Medlemssamfunden ska dessutom genom tjänstebrev underrättas om ovan avsedda beslut.

159 §

Pensionsanstaltens självrättelse

Pensionssökanden eller pensionstagaren ska inom besvärstiden tillställa den kommunala pensionsanstalten en sådan besvärsskrift som avses i 156 § 1 mom.

Om pensionsanstalten till alla delar godkänner yrkandena i besvär som tillställts anstalten, skall den ge ett beslut om rättelse i ärendet. *I ett beslut om rättelse får ändring sökas så som anges i 156 och 157 §.*

159 §

Pensionsanstaltens självrättelse

En part ska inom besvärstiden tillställa den kommunala pensionsanstalten en besvärsskrift.

Om pensionsanstalten till alla delar godkänner yrkandena i besvär som tillställts anstalten, ska den ge ett beslut om rättelse i ärendet.

160 §

Sökande av ändring i beslutssammanställning

När ett ärende som gäller besvär över en beslutssammanställning behandlas i besvärsnämnden för arbetspensionsärenden eller försäkringsdomstolen eller när det är fråga om att till förmån för pensionstagaren undanröja eller rätta en beslutssammanställning som vunnit laga kraft *eller när det i beslutssam-*

160 §

Sökande av ändring i beslutssammanställning

När ett ärende som gäller besvär över en beslutssammanställning behandlas i besvärsnämnden för arbetspensionsärenden eller försäkringsdomstolen eller när det är fråga om att till förmån för pensionstagaren undanröja eller rätta en beslutssammanställning som vunnit laga kraft ska denna lag tillämpas, om

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

manställningen förekommer ett sådant fel som avses i 163 § skall denna lag tillämpas, om inte något annat föreskrivs i lagen om försäkringsdomstolen.

inte något annat föreskrivs i lagen om försäkringsdomstolen.

162 §

162 §

*Undanröjande av ett lagakraftvunnet beslut**Undanröjande av ett lagakraftvunnet beslut*

Pensionsanstalten ska pröva ett ärende som avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut på nytt, om nya upplysningar framkommer i ärendet. Pensionsanstalten kan då utan hinder av det tidigare lagakraftvunna beslutet bevilja en förvägrad förmån eller bevilja förmånen till ett större belopp än tidigare. Även besvärsnämnden för arbetspensionsärenden och försäkringsdomstolen kan tillämpa motsvarande förfarande vid behandlingen av ett besvärssärende. Ändring i beslutet får sökas så som bestäms i 156 och 157 §.

Pensionsanstalten ska pröva ett ärende som avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut på nytt, om nya upplysningar framkommer i ärendet. Pensionsanstalten kan då utan hinder av det tidigare lagakraftvunna beslutet bevilja en förvägrad förmån eller bevilja förmånen till ett större belopp än tidigare. Även besvärsnämnden för arbetspensionsärenden och försäkringsdomstolen kan tillämpa motsvarande förfarande vid behandlingen av ett besvärssärende. Ändring i beslutet får sökas så som *anges i detta kapitel i ett ärende gällande pension.*

165 §

165 §

*Revision och bokslut**Revision och bokslut*

Revision av den kommunala pensionsanstaltens räkenskaper och förvaltning utförs av en av Centralhandelskammaren godkänd revisionsammanslutning som delegationen valt för sin mandatperiod. Vid revisionen iakttas revisionslagen (936/1994) i *tillämpliga delar*.

Revision av den kommunala pensionsanstaltens räkenskaper och förvaltning utförs av en av Centralhandelskammaren godkänd revisionsammanslutning som delegationen valt för sin mandatperiod. Vid revisionen iakttas revisionslagen (459/2007).

Denna lag träder i kraft den 20 . Det inledande stycket i lagens 14 § 1 mom. samt 51 § och 53 § 3 mom. träder dock i kraft först den 1 januari 2011.

Lagens 40 § 2 och 3 mom., 53 § 5 mom. och 73 § tillämpas på ålderspensioner som börjar den 1 januari 2010 eller därefter och på invalid- och familjepensioner där pensionsfallet inträffar den 1 januari 2010 eller därefter. Lagens 89 § 1 mom. tillämpas på familjepensioner i fråga om vilka minskning av efterlevandepension görs första gången

efter denna lags ikraftträdande.

I fråga om en före 1953 född anställds rätt till deltidspension, pensionstillväxt under tiden för deltidspension samt inkomst för återstående tid tillämpas bestämmelserna i den lag som gäller vid denna lags ikraftträdande.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.**Lag****om ändring av 3 § lagen om införande av lagen om kommunala pensioner**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 13 juni 2003 om införande av lagen om kommunala pensioner (550/2003) 3 § som följer:

*Gällande lydelse***3 §**

De bestämmelser om pensionsrätt och fastställande av pension som finns i lagen om kommunala pensioner tillämpas inte på tjänsteinnehavare, arbetstagare och familje- och närståendevårdare som är födda 1939 eller tidigare och inte på familjepension som beviljas efter dem. Deras pensionsskydd och familjepensionsskyddet efter dem bestäms fortfarande med stöd av lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare samt den pensionsstadga som nämns i 2 § 2 mom., sådana de lydde innan lagen om kommunala pensioner trädde i kraft.

*Föreslagen lydelse***3 §**

De bestämmelser om pensionsrätt och fastställande av pension som finns i lagen om kommunala pensioner tillämpas inte på tjänsteinnehavare, arbetstagare och familje- och närståendevårdare som är födda 1939 eller tidigare och inte på familjepension som beviljas efter dem. Deras pensionsskydd och familjepensionsskyddet efter dem bestäms fortfarande med stöd av lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare samt den pensionsstadga som nämns i 2 § 2 mom., sådana de lydde innan lagen om kommunala pensioner trädde i kraft. *På efterlevandepension tillämpas dock vad som bestäms i 88—91 § i lagen om kommunala pensioner.*

3.

Lag

om ändring av lagen om statens pensioner

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen av den 22 december 2006 om statens pensioner (1295/2006) 87 § 2 och 4 mom.,
ändras 10 § 3 mom., i 14 § 1 mom. det inledande stycket, 52 § 1 mom. 3 punkten, 55 § 2 mom., 57 § 2 mom., 58 §, 62 § 3 mom. 2 punkten, 63 § 1 och 6 mom., 71 § 2 mom., 72 §, 81 § 1 och 4 mom. och 87 § 1 mom., av dem 63 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1035/2008 och 71 § 2 mom. sådant det lyder i lag 639/2009, samt
fogas till 63 §, sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 1035/2008, ett nytt 6 mom., varvid det ändrade 6 mom. blir 7 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §

10 §

Ålderspensionens belopp

Ålderspensionens belopp

Någon förtidsminskning görs inte, om en arbetstagare som får arbetslöshetsdagpenning på basis av en rätt till tilläggsdagar enligt 6 kap. 9 § 2 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) går i ålderspension vid 62 års ålder.

Någon förtidsminskning görs inte, om en arbetstagare som får arbetslöshetsdagpenning på basis av den rätt till tilläggsdagar *som avses i 6 kap. 9 § 2 mom.* i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) går i ålderspension vid 62 års ålder.

14 §

14 §

Rätten till deltidspension

Rätten till deltidspension

En arbetstagare i åldern 58—67 år som har övergått till deltidsarbete har rätt att få deltidspension förutsatt att

En arbetstagare i åldern 60—67 år som har övergått till deltidsarbete har rätt *till deltidspension om*

52 §

52 §

Grunderna för pensionstillväxten

Grunderna för pensionstillväxten

Pensionen tillväxer

Pensionen tillväxer

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

3) för tid med invalidpension *och deltidspension* enligt denna lag.

3) för tid med invalidpension enligt denna lag.

55 §

55 §

Fastställande av pension för återstående tid

Fastställande av pension för återstående tid

Av den i 63 § avsedda inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på utgör pensionen för återstående tid

Av den i 63 § avsedda inkomst för återstående tid utgör pensionen för återstående tid *1,5 procent per år*.

1) *1,5 procent per år till den del som pensionen omfattar återstående tid fram till utgången av den månad under vilken arbetstagaren fyller 50 år,*

2) *1,3 procent per år till den del som den återstående tiden omfattar tiden från ingången av den kalendermånad efter den under vilken arbetstagaren fyller 50 år fram till utgången av den kalendermånad under vilken arbetstagaren fyller 63 år.*

57 §

Pensionstillväxt för tid med invalidpension som upphört

På basis av 1 mom. tillväxer pensionen från och med ingången av det år under vilket arbetsoförmågan började till utgången av den månad under vilken invalidpensionen upphörde på grundval av den inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på och som hänför sig till invalidpensionen, *med 1,5 procent per år*.

58 §

Pensionstillväxt på grundval av deltidarbete och för tid med deltidspension

På grundval av inkomster av deltidarbete som utförs vid sidan av deltidspension samt på grundval av inkomster som ligger till grund för i 62 § avsedda förmåner för oavlönad tid under tiden för deltidarbete tillväxer pensionen i enlighet med 53 och 54 §.

För tid med deltidspension tillväxer ålderspensionen med 0,75 procent per år av det i 15 § 1 mom. avsedda inkomstbortfall på basis av vilket arbetstagarens deltidspension första gången har räknats ut.

När invalidpensionen räknas ut på basis av arbetsförmåga som börjat under tid med deltidspension, tillväxer pensionen för tiden med deltidspension med 1,5 procent av inkomstbortfallet per år. Räknas även pension för återstående tid med i pension som tjänas in på grundval av deltidarbete som utförs vid sidan av deltidspension när invalidpensionen fastställs, skall pensionen för återstående tid räknas ut enligt tillväxtprocentsatserna i 55 § också i fråga om inkomstbortfallet.

58 §

Pensionstillväxt under tid med deltidspension

På grundval av inkomster av deltidarbete som utförs vid sidan av deltidspension samt på grundval av inkomster som ligger till grund för i 62 § avsedda förmåner för oavlönad tid under tiden för deltidarbete tillväxer pensionen i enlighet med 53 och 54 §.

(2 mom. upphävs)

(3 mom. upphävs)

62 §

Oavlönad tid som berättigar till pension

De inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid betraktas som inkomster under det kalenderår till vilket förmånstiden hänför sig. De inkomster som ligger till grund för förmånerna berättigar till pension enligt följande:

2) 75 procent av den inkomst som ligger till grund för altemneringsersättning enligt lagen om altemneringsledighet (1305/2002),

62 §

Oavlönad tid som berättigar till pension

De inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid betraktas som inkomster under det kalenderår till vilket förmånstiden hänför sig. De inkomster som ligger till grund för förmånerna berättigar till pension enligt följande:

2) 55 procent av den inkomst som ligger till grund för altemneringsersättning enligt lagen om altemneringsledighet (1305/2002),

63 §

Inkomst som ligger till grund för pension för återstående tid

Den arbetsinkomst som pension för återstående tid grundar sig på (*inkomst för återstående tid*) bestäms på grundval av de arbetsinkomster enligt arbetspensionslagarna och de till grund för i 62 § avsedda förmåner för oavlönad tid liggande inkomster vilka arbetstagaren har erhållit under de fem kalenderår som föregick det år under vilket arbetsoförmågan började (*granskningstid*). I inkomsten för återstående tid räknas också in inkomst för återstående tid som ligger till grund för invalidpension som betalats under granskningstiden *samt inkomstbortfall på grund av deltidspension*. Inkomsten för återstående tid är per månad summan av dessa under granskningstiden erhållna arbetsinkomster, inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid, inkomst för återstående tid som ligger till grund för invalidpension, inkomstbortfall på grund av deltidspension och inkomster som avses i 4 mom., dividerad med sextio.

När inkomsten för återstående tid bestäms beaktas såsom inkomst 1 047,22 euro för varje hel månad för vilken arbetstagaren under granskningstiden har fått

1) *grunddagpenning, arbetsmarknadsstöd eller utbildningsdagpenning till ett belopp som motsvarar grunddagpenningen enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, eller*

2) *utbildningsstöd enligt lagen om offentlig arbetskraftsservice såsom grundstöd.*

Har arbetstagaren under granskningstiden inte några arbetsinkomster som berättigar till pension, räknas pensionsdelen för återstående tid inte heller till pensionen på basis av inkomster som ligger till grund för i 62 § avsedda förmåner för oavlönad tid eller inkomster som avses i 4 mom.

63 §

Inkomst som ligger till grund för pension för återstående tid

Den arbetsinkomst som pension för återstående tid grundar sig på (*inkomst för återstående tid*) bestäms på grundval av de arbetsinkomster enligt arbetspensionslagarna och de till grund för i 62 § avsedda förmåner för oavlönad tid liggande inkomster vilka arbetstagaren har erhållit under de fem kalenderår som föregick det år under vilket arbetsoförmågan började (*granskningstid*). I inkomsten för återstående tid räknas också in inkomst för återstående tid som ligger till grund för invalidpension som betalats under granskningstiden. Inkomsten för återstående tid är per månad summan av dessa under granskningstiden erhållna arbetsinkomster, inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid och inkomster för återstående tid som ligger till grund för invalidpension, och de inkomster som avses i 4—6 mom., dividerad med sextio.

När inkomsten för återstående tid bestäms beaktas såsom inkomst 1 047,22 euro för varje hel månad för vilken arbetstagaren under granskningstiden har fått *en förmån som har intjänats på basis av lagen om pensionersättning som ska betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier.*

Har arbetstagaren under granskningstiden inte några arbetsinkomster som berättigar till pension, räknas pensionsdelen för återstående tid inte heller till pensionen på basis av de inkomster som ligger till grund för i 62 § avsedda förmåner för oavlönad tid eller de inkomster som avses i 4—6 mom.

71 §

Engångsförhöjning av invalidpension

Engångsförhöjningen räknas ut på basis av den pension som beviljats arbetstagaren enligt denna lag. Förhöjningen bestäms enligt arbetstagarens ålder vid ingången av året för förhöjningen så att förhöjningen är 21 procent, om arbetstagaren vid ingången av året för förhöjningen är 24—26 år. Förhöjningsprocenten sjunker för varje levnadsår med 0,7 procentenheter. Förhöjningen läggs inte till om arbetstagaren vid ingången av året för förhöjningen har fyllt 56 år. Engångsförhöjningen läggs inte till rehabiliteringstillägget.

72 §

Livslängdskoefficient

Efter 2009 anpassas pensionsskyddet till förändringen i den förväntade medellivslängden genom att pensionen, när ålderspensionen börjar, omräknas med den livslängdskoefficient som fastställts för det år då arbetstagaren fyllde 62 år. Om ålderspensionen börjar före det år då arbetstagaren fyller 62 år, omräknas den med den livslängdskoefficient som fastställts för det år då pensionen började.

När en invalidpension ändras till ålderspension vid 62 års ålder eller senare, justeras pensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år arbetstagaren fyller 62 år. Om en invalidpension ändras till ålderspension före det år då 62 års ålder uppnås, justeras pensionen ändå med den livslängdskoefficient som fastställts för det år då pensionen ändras till ålderspension.

Livslängdskoefficienten fastställs årligen av social- och hälsovårdsministeriet med stöd av 83 § i lagen om pension för arbetstagare.

71 §

Engångsförhöjning av invalidpension

Engångsförhöjningen räknas ut på grundval av arbetstagarens löpande pension enligt denna lag. Förhöjningen bestäms enligt arbetstagarens ålder vid ingången av året för förhöjningen. Förhöjningsprocenten är 25 om arbetstagaren vid ingången av året för förhöjningen är i åldern 24—31 år. Förhöjningsprocenten sjunker för varje levnadsår med 1,0 procentenheter. Engångsförhöjningen läggs inte till rehabiliteringstillägget.

72 §

Livslängdskoefficient

Den pension som har intjänats fram till det att ålderspensionen och arbetsoförmågan började, ska anpassas till förändringen i den förväntade livslängden med en livslängdskoefficient. Som livslängdskoefficient används den koefficient som social- och hälsovårdsministeriet årligen fastställer med stöd av 83 § i lagen om pension för arbetstagare.

När ålderspensionen börjar ska pensionen omvandlas med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket arbetstagaren fyller 62 år. Om ålderspensionen börjar före det året omvandlas ålderspensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket pensionen började.

När invalidpensionen börjar ska den pension som har intjänats fram till det att arbetsoförmågan börjad, omvandlas med den livslängdskoefficient som har fastställts för det år under vilket arbetsoförmågan började. När en invalidpension ändras till ålderspension omvandlas pensionen inte med livslängdskoefficienten.

81 §

Grund för familjepension

Familjepensionen fastställs på basis av den ålderspension eller fulla invalidpension enligt denna lag som förmånslåtare fick vid sin död. När familjepensionen grundar sig på ålderspension, beaktas ålderspensionen utan den omräkning med livslängdskoefficienten som avses i 72 §. En ny pension som förmånslåtare tjänat in under sin tid med pension läggs till den pension efter förmånslåtare som familjepensionen grundar sig på.

Om förmånslåtare vid sin död fick invalidpension som inte inkluderade en i 71 § avsedd engångsförhöjning, ökas förmånslåtarens invalidpension, vilken räknas ut som grund för familjepensionen, med en engångsförhöjning från ingången av det kalenderår fram till vilket förmånslåtarens invalidpension och på basis av den beviljad familjepension tillsammans har fortgått fem kalenderår. Om förmånslåtare inte fick pension vid sin död, läggs engångsförhöjningen till förmånslåtarens invalidpension, som räknas ut som grund för familjepensionen, från ingången av det kalenderår fram till vilket familjepensionen har fortgått fem kalenderår. Procentsatsen för engångsförhöjningen bestäms på det sätt som avses i 71 § 2 mom. enligt hur gammal förmånslåtare skulle ha varit vid tidpunkten för förhöjningen.

87 §

Grund för minskning av efterlevandepension samt belopp

Efterlevandepensionen minskas om den efterlevande makens i 86 § avsedda arbetspensioner överstiger grunden för minskningen av pensionen. Minskningen av pensionen är 50 procent av skillnaden mellan de arbetspensioner som avses i 86 § och grunden för minskningen av pensionen. Grunden för minskningen av pensionen är

1) 649,69 euro per månad, om förmånslåtarens enligt 81 § uträknade pension och andra arbetspensioner tillsammans överstiger

81 §

Grund för familjepension

Familjepensionen fastställs på basis av den ålderspension eller fulla invalidpension enligt denna lag som förmånslåtare fick vid sin död. En ny pension som förmånslåtare tjänat in under sin tid med pension läggs till den pension efter förmånslåtare som familjepensionen grundar sig på.

Om förmånslåtare vid sin död fick invalidpension som inte inkluderade en i 71 § avsedd engångsförhöjning, ökas *den familjepension som betalas* med en engångsförhöjning från ingången av det kalenderår fram till vilket förmånslåtarens invalidpension och på basis av den beviljad familjepension tillsammans har fortgått fem kalenderår. Om förmånslåtare inte fick pension vid sin död, läggs engångsförhöjningen till *den familjepension som betalas* från ingången av det kalenderår fram till vilket familjepensionen har fortgått fem kalenderår. Procentsatsen för engångsförhöjningen bestäms på det sätt som avses i 71 § 2 mom. enligt den ålder som förmånslåtare skulle ha uppnått vid tidpunkten för förhöjningen.

87 §

Grund för minskning av efterlevandepension samt belopp

Efterlevandepensionen minskas om den efterlevande makens i 86 § avsedda arbetspensioner överstiger grunden för minskningen av pensionen. Minskningen av pensionen är 50 procent av skillnaden mellan de arbetspensioner som avses i 86 § och grunden för minskningen av pensionen. *Grunden för minskningen av pensionen är 500,00 euro per månad.*

nämnda belopp,

2) det sammanlagda beloppet av förmånslä-
tarens enligt 81 § uträknade pension och
andra arbetspensioner, om det sammanlagda
beloppet av dessa arbetspensioner överstiger
324,77 euro men inte 649,69 euro,

3) 324,77 euro, om det sammanlagda be-
loppet av de arbetspensioner som nämns i 1
punkten är högst 324,77 euro.

När grunden för minskningen av pensionen
fastställs beaktas en förmån som motsvarar
arbetspensioner och som betalas från utlan-
det eller på basis av en anställning vid en in-
stitution inom Europeiska gemenskaperna el-
ler vid en internationell organisation på det
sätt som föreskrivs i 86 § 1 och 3 mom.

(2 mom. upphävs)

När efterlevandepensionen minskas omräk-
nas den med den livslängdskoefficient enligt
72 § som har fastställts för det år då pensio-
nen minskas.

(4 mom. upphävs)

Denna lag träder i kraft den 20 . Det in-
ledande stycket i lagens 14 § 1 mom. samt,
52 § 1 mom. 3 punkten, 58 § och 63 § 1 mom.
träder dock i kraft först den 1 januari 2011.

Lagens 55 § 2 mom., 57 § 2 mom., 63 § 6
mom. och 72 § tillämpas på ålderspensioner
som börjar den 1 januari 2010 eller därefter
och på invalidpensioner där pensionsfallet
inträffar den 1 januari 2010 eller därefter.
Lagens 87 § 1 mom. tillämpas på familjepen-
sioner i fråga om vilka minskning av efterle-
vandepension görs för första gången efter
denna lags ikraftträdande.

I fråga om en före 1953 född arbetstagers
rätt till deltidspension, pensionstillväxt under
tiden för deltidspension samt inkomst för
återstående tid tillämpas bestämmelserna i
den lag som gäller vid denna lags ikraftträ-
dande.

Åtgärder som verkställigheten av lagen för-
utsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.